

VADEMÉKUM PRE SYNODU O SYNODALITE

**Oficiálny manuál na počúvanie a rozlišovanie v miestnych cirkvách:
prvá fáza (október 2021 - apríl 2022) v diecézach a biskupských konferenciách
na prípravu zhromaždenia synody biskupov v októbri 2023**

Modlitba za synodu: *Adsumus Sancte Spiritus*

Každé zasadanie Druhého vatikánskeho koncilu sa začínalo modlitbou *Adsumus Sancte Spiritus*, čo sú prvé slová latinského originálu, ktoré znamenajú: „Stojíme tu pred tebou, Duchu Svätý“. Je to modlitba, ktorá sa v dejinách používala na konciloch, synodách a iných cirkevných zhromaždeniach stovky rokov a pripisuje sa sv. Izidorovi zo Sevilly (približne rok 560 – 4. apríl 636). Prv ako začneme tento synodálny proces, vzyva táto modlitba Ducha Svätého, aby pôsobil v nás, aby sme boli jedno spoločenstvo a jeden ľud milosti. Pre synodálnu cestu v rokoch 2021 – 2023 navrhujeme jej zjednodušenú verziu,¹ aby sa ju ľahšie mohla modliť hocijaká skupina či liturgické zhromaždenie.

*Stojíme tu pred tebou, Duchu Svätý,
zhromaždení v tvojom mene.*

*Ty sám nás povedieš,
príd' a prebývaj v našich srdciach.
Nauč nás, po akej ceste máme kráčať
a ako sa o to usilovať.*

*Sme slabí a hriešni;
nedopuť, aby sme roznecovali zmätok.*

*Nech nás nevedomosť neprivedie na mylné chodníky,
ani samol'ubosť neopantá naše skutky.*

*Daj nech v Tebe nájdeme jednotu,
aby sme spoločne kráčali k večnému životu.
Nech nezdeme z cesty pravdy
a pridržujeme sa toho, čo je správne.*

*O to ťa prosíme,
lebo ty konáš svoje dielo na každom mieste a v každom čase,
v spoločenstve s Otcom i Synom,
po všetky veky vekov. Amen.*

¹ Originálnu latinskú verziu *Adsumus Sancte Spiritus* možno nájsť na stránke synody.

Obsah VADEMÉKA

1. Úvod

- 1.1 Aký je cieľ tohto Vademéka?
- 1.2 Čo je to synodalita? Pozadie tejto synody
- 1.3 Aký je zámer tejto synody? Ciele synodálneho procesu
- 1.4 Téma tejto synody „Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia“
- 1.5 Skúsenosť na miestnej úrovni

2. Princípy synodálneho procesu

- 2.1 Kto sa môže zúčastniť?
- 2.2 Skutočne synodálny proces: počúvanie, rozlišovanie a spoluúčasť
- 2.3 Postoje účastníkov synodálneho procesu
- 2.4 Vyhýbať sa nástrahám

3. Synodálny proces

- 3.1 Diecézna fáza
- 3.2 Úloha biskupských konferencií a synod východných cirkví
- 3.3 Kontinentálna fáza
- 3.4 Zhromaždenie synody biskupov
- 3.5 Realizačná fáza

4. Kráčať po synodálnej ceste v diecézach

- 4.1 Zhrnutie toho, čo sa plánuje v diecéznej fáze
- 4.2 Úloha biskupa v synodálnom procese
- 4.3 Úloha kňazov a diakonov
- 4.4 Cestovná mapa (Vzorový postup pre diecéznu fázu)
- 4.5 Základné zložky synodálnej skúsenosti

5. Zdroje na organizáciu synodálneho procesu

- 5.1 Metodológia procesu diecéznej synody
- 5.2 Neformálny rozmer synodálneho procesu
- 5.3 Hlavná otázka pre konzultácie

PodĎakovanie

Poznámka: Toto *Vademékum* je určené celej Katolíckej cirkvi. Preto sa termín „miestna cirkev“ vzťahuje rovnako na diecézu, ako aj eparchiu, ordinariát alebo iný ekvivalentný cirkevno-právny subjekt. Zároveň, ak *Vademékum* používa termín „biskupská konferencia“, vzťahuje sa to aj na zodpovedajúce synodálne inštitúcie všetkých cirkví *sui iuris*.

PRÍLOHY

(A) Diecézni referenti alebo diecézny tím

- a. Úlohy a zodpovednosť diecéznych referentov alebo tímov
- b. Požadované vlastnosti diecéznych referentov alebo členov tímu

(B) Návrhy na organizovanie synodálneho konzultačného stretnutia

(C) Predsynodálne diecézne stretnutie

- a. Úvod
- b. Ciele
- c. Účastníci
- d. Program a postup
- e. Možnosť uskutočňovať synodálneho stretnutia na diaľku alebo hybridné synodálne stretnutia (e-synodálne stretnutia)
- f. Úloha mladých ľudí na online alebo hybridných synodálnych stretnutiach (e-synodálne stretnutia)

(D) Príprava diecéznej syntézy

- a. Aký druh reakcie/odpovede sa očakáva od diecéznej syntézy?
Sprostredkovať rozmanité plody synodálnej skúsenosti
- b. Navrhované otázky pre vypracovanie diecéznej syntézy
- c. Uplatňovanie výsledkov diecéznej syntézy v miestnej cirkvi

ZDROJE NA ORGANIZOVANIE SYNODÁLNEHO PROCESU

I. Glosár termínov

- II. Ďalšie otázky ohľadom konzultácií pre nasmerovanie synodálneho procesu
- III. Zapojenie rôznych skupín do synodálneho procesu
- IV. Smernice a návrhy pre počúvanie na miestnej úrovni
- V. Biblické zdroje
- VI. Liturgické zdroje
- VII. Výňatky z dokumentov Cirkvi o tejto téme
- VIII. Význam konsenzu synodálneho procesu

Časté otázky o synode

Použité skratky

- DV Druhý vatikánsky koncil, dogm. konštitúcia *Dei Verbum* (18. november 1965)
- EC František, apošt. konštitúcia *Episcopalis communio* (15. september 2018)
- FT František, encyklika *Fratelli tutti* (3. október 2020)
- GS Druhý vatikánsky koncil, past. konštitúcia *Gaudium et spes* (7. december 1965)
- CTI Medzinárodná teologická komisia, *Synodalita v živote a misii Cirkvi* (2. marec 2018)
- LG Druhý vatikánsky koncil, dogm. konštitúcia *Lumen gentium* (21. november 1964)
- PD *Prípravný dokument*
- RM Ján Pavol II., encyklika *Redemptoris missio* (7. december 1990)

1. Úvod

1.1 Aký je cieľ tohto *Vademéka*?

Toto *Vademékum* má byť manuálom, ktorý sprevádza *Prípravný dokument*, a má slúžiť synodálnej ceste. Tieto dva dokumenty sa navzájom dopĺňajú a mali by sa čítať paralelne. Zvlášť *Vademékum* ponúka praktickú pomoc diecéznym referentom (alebo tímom), ktorých určí miestny biskup, aby pripravili a zhromaždili Boží ľud, ktorý tak bude môcť vyjadriť vlastnú skúsenosť v rámci svojej miestnej cirkvi. Toto pozvanie všetkých veriacich na svetovej úrovni predstavuje prvú fázu XVI. riadneho plenárneho zhromaždenia synody biskupov, ktorého témou bude „*Za synodálnu Cirkev: spoločnosť, spoluúčasť a misia*“.

Prostredníctvom tejto synody chce pápež František vytvoriť príležitosť na počúvanie a dialóg na miestnej úrovni a pozýva Cirkev, aby objavila svoju hlboko synodálnu povahu. Toto objavovanie synodálnych koreňov Cirkvi zahŕňa proces zameraný na pokorné spoločné učenie sa ako byť Cirkvou v treťom tisícročí, teda k čomu nás Boh povoláva.

Tento manuál má byť sprievodcom a podporiť úsilie každej miestnej cirkvi, nie príručkou pravidiel. Tí, čo majú zodpovednosť za organizovanie procesu počúvania a dialógu na miestnej úrovni, sú povzbudzovaní k tomu, aby prejavili citlivosť voči vlastnej kultúre a vlastnej situácii, voči vlastným zdrojom a záväzkom, a aby rozlišovali, ako možno uskutočniť túto diecéznu synodálnu fázu pod vedením biskupa v ich diecéze. Povzbudzujeme vás, aby ste si vzali užitočné podnety z tejto príručky, ale aj z vašej špecifickej miestnej situácie. Je možné nájsť nové a kreatívne cesty ako spolupracovať medzi farnosťami a diecézami s cieľom uskutočniť tento synodálny proces, ktorý sa nemá chápať ako ťaživé bremeno konkurujúce miestnej pastoračii. Skôr naň treba hľadiť ako na príležitosť podporiť synodálne a pastoračné obrátenie miestnej cirkvi tak, aby mohla v rámci svojej misie prinášať hojnejšie plody.

Mnohé regióny už začali procesy, ktorými chcú zapojiť veriacich na úrovni ich farností, hnutí a diecéz. Vieme, že existujú mnohé krajiny, v ktorých miestna cirkev už začala vlastný synodálny dialóg, medzi inými aj Cirkevné zhromaždenie v Latinskej Amerike a Karibiku, Plenárna rada v Austrálii a synodálne cesty v Nemecku a Írsku. Po celom svete sa konali mnohé diecézne synody, viaceré z nich aktuálne prebiehajú. Spomínané regióny a diecézy sú pozvané kreatívne prepojiť svoje práve prebiehajúce synodálne procesy s aktuálnou fázou celosvetovej synody o synodalite. Pre iné regióny predstavuje synodálna skúsenosť nový neprebádaný terén. Naším zámerom je, aby zdroje ponúknuté v tomto *Vademéku* poskytl užitočné nástroje slúžiace všetkým, lebo predkladajú dobré a plodné praktiky, ktoré môžu byť prispôbené tejto ceste. Okrem tohto manuálu *Vademékum* obsahuje: a) liturgické a biblické zdroje, ako aj modlitby dostupné online; b) návrhy a detailnejšie metodické nástroje; c) príklady z nedávnej synodálnej praxe; d) glosár termínov pre synodálny proces.

Zvlášť dôležité je to, aby sa tento proces počúvania niesol v duchovnej atmosfére, ktorá podporuje otvorenosť pri zdieľaní a počúvaní. Z tohto dôvodu vás povzbudzujeme, aby ste miestnu skúsenosť synodálneho procesu ukotvili v meditácii a modlitbe. Takto sa naša cesta vzájomného počúvania môže stať pravou skúsenosťou rozlišovania hlasu Ducha Svätého. Skutočné rozlišovanie je totiž možné len tam, kde je čas na hlboké zamyslenie a kde vládne duch vzájomnej dôvery, spoločnej viery a spoločného cieľa.

Prípravný dokument nám pripomína situáciu, v ktorej sa synoda koná: globálnu pandémiu, lokálne a medzinárodné konflikty, rastúce dopady na klimatické zmeny, migráciu, rôzne formy nespravodlivosti, rasizmu, násilia, prenasledovania a nárast nerovností v celom ľudstve – ak

spomenieme len niektoré z faktorov. Situácia Cirkvi je poznačená utrpením, ktoré zažili maloleté a zraniteľné osoby „z dôvodu zneužívania – sexuálneho, v oblasti moci a svedomia – , spáchaného závažným počtom klerikov a zasvätených osôb“². Z uvedeného vidno, že sa nachádzame v rozhodujúcom okamihu života Cirkvi a sveta. Pandémia COVIDu-19 ešte prehĺbila existujúce nerovnosti. Zároveň táto globálna kríza oživila naše vedomie, že všetci sme na rovnakej lodi a že „utrpenie jedného spôsobuje ujmu všetkým“ (FT 32). Situácia pandémie COVIDu-19 zaiste ovplyvní aj priebeh synodálneho procesu. Táto celosvetová pandémia vytvára skutočné logistické výzvy, ale ponúka aj príležitosti na oživenie Cirkvi v kritickom momente ľudských dejín, v ktorom sa mnohé miestne cirkvi pýtajú, akou cestou ďalej ísť. V tomto kontexte predstavuje synodalita cestu, prostredníctvom ktorej môže byť Cirkev obnovená pôsobením Ducha Svätého, ak spoločne počúva, čo Boh chce povedať svojmu ľudu. Táto spoločne prejdená cesta nás nielen hlbšie spája navzájom ako Boží ľud, ale nás pobáda aj ďalej rozvíjať svoje poslanie ako prorocké svedectvo, ktoré objíma celú ľudskú rodinu, spolu s našimi kresťanskými bratmi z iných denominácií a iných tradícií viery.

1.2 Čo je to synodalita? Pozadie tejto synody

Zvolaním tejto synody pápež František vyzýva celú Cirkev, aby sa zamýšľala nad témou, ktorá je pre jej život a misiu rozhodujúca: „Práve cesta synodalita je cestou, ktorú Boh očakáva od Cirkvi tretieho tisícročia“³. V línii obnovy Cirkvi navrhnutej Druhým vatikánskym koncilom, je táto spoločná cesta zároveň darom aj zodpovednosťou. Spoločným uvažovaním o doterajšej ceste sa môžu rôzni členovia Cirkvi navzájom poučiť zo svojich skúseností a pohľadov, pod vedením Ducha Svätého (DP 1).

Osvietení Božím slovom a zjednotení v modlitbe budeme schopní rozlišovať, ktoré procesy treba uskutočniť, aby sme hľadali Božiu vôľu a sledovali cesty, ktoré nás Boh pozýva prejsť – cesty k hlbšiemu spoločenstvu, plnšej spoluúčasti a väčšej otvorenosti – aby sme mohli uskutočňovať naše poslanie vo svete. Medzinárodná teologická komisia opisuje synodalitu takto:

„Synoda je staré, v Tradícii Cirkvi veľmi ctihodné slovo, ktorého význam odkazuje na tie najhlbšie témy Zjavenia. [...] Označuje tak cestu, ktorou spoločne kráča Boží ľud. Rovnako odkazuje aj na Pána Ježiša, ktorý sám seba predstavuje ako ‚cestu, pravdu a život‘ (Jn 14,6), a na skutočnosť, že kresťania boli v začiatkoch jeho nasledovania nazývaní ‚stúpcami Cesty‘“ (porov. Sk 9, 2; 19, 9.23; 22, 4; 24, 14.22).“ (3)

„Synodalita značí predovšetkým osobitný štýl, ktorý charakterizuje celkový život a misiu Cirkvi, vyjadruje jej povahu Božieho ľudu, ktorý spoločne putuje a zhromažďuje sa, povolaný Pánom Ježišom, aby v sile Ducha Svätého ohlasoval evanjelium. Synodalita sa má prejavovať v každodennom spôsobe života a činnosti Cirkvi.“ (70)

V tomto zmysle synodalita umožňuje celému Božiemu ľudu kráčať spoločne, počúvajúc Ducha Svätého a Božie slovo, aby sa mohol podieľať na misii Cirkvi v spoločenstve, ktoré Kristus medzi nami ustanovil. Táto spoločne prejdená cesta je napokon aj najefektívnejším spôsobom ako prejaviť a uviesť do praxe povahu Cirkvi ako putujúceho a misionárskeho Božieho ľudu (DP 1).

Celý Boží ľud má na základe krstu podiel na rovnakej dôstojnosti a povolaní. Všetci sme krstom povolaní aktívne sa podieľať na živote Cirkvi. Vo farnostiach, v malých kresťanských

² FRANTIŠEK: *List Božiemu ľudu* (20. august 2018).

³ FRANTIŠEK: *Prihovor pri príležitosti slávenia 50. výročia založenia Biskupskej synody* (17. október 2015).

spoločenstvách, v laických hnutiach, v rehoľných komunitách a v iných formách spoločenstiev, ženy i muži, mladí i starí, všetci sme pozvaní počúvať sa navzájom, aby sme začuli podnety Ducha Svätého, ktorý prichádza, aby nasmeroval naše ľudské snahy a vliadol do Cirkvi život a vitalitu a viedol nás k hlbšiemu spoločenstvu s ohľadom na naše poslanie vo svete. Keď sa Cirkev vydá na túto synodálnu cestu, musíme urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme sa upevnili v skúsenosti autentického počúvania a rozlišovania, stávajúc sa takou Cirkvou, ku akej nás Boh volá.

1.3 Aký je zámer tejto synody? Ciele synodálneho procesu

Cirkev uznáva, že synodalita je integrálnou súčasťou jej vlastnej povahy. Synodálna Cirkev nachádza svoje vyjadrenie na ekumenických konciloch, synodách biskupov, diecéznych synodách a v diecéznych a farských radách. Existujú mnohé spôsoby, v ktorých zakúšame formy „synodality“ už teraz a v celej Cirkvi. Napriek tomu sa požiadavka byť synodálnou Cirkvou neobmedzuje len na existujúce inštitúcie. Totiž synodalita nie je ani tak udalosť alebo slogan, ako skôr štýl a spôsob, akým Cirkev prežíva svoje poslanie vo svete. Misia Cirkvi si vyžaduje, aby celý Boží ľud prechádzal spoločne touto cestou, na ktorej má každý jej člen rozhodujúcu úlohu v spojení s ostatnými. Synodálna Cirkev kráča spoločne, aby plnila spoločné poslanie prostredníctvom účasti každého zo svojich členov. Cieľom tohto synodálneho procesu nie je poskytnúť dočasnú alebo *jednorazovú* skúsenosť, ale skôr ponúknuť príležitosť pre celý Boží ľud spoločne rozlišovať, ako napredovať na ceste, ktorá nás povedie k tomu, aby sme boli dlhodobo a viac naplnení synodálnou cirkvou.

Jedným z plodov Druhého vatikánskeho koncilu bolo zriadenie Biskupskej synody. Pokým dovtedy sa synoda biskupov konala ako zhromaždenie biskupov „s“ a „pod“ autoritou pápeža, Cirkev si čoraz viac uvedomuje, že synodalita je cestou pre celý Boží ľud. Preto synodálny proces už nie je len zhromaždením biskupov, ale cestou pre všetkých veriacich, a každá miestna cirkev v ňom zohráva svoju podstatnú úlohu. Druhý vatikánsky koncil posilnil vedomie, že všetci pokrstení, tak členovia hierarchie, ako aj laici, sú povolaní aktívne sa podieľať na spásnej misii Cirkvi (LG 32 – 33). Veriaci prijali v krste a vo sviatosti birmovania Ducha Svätého a majú rôzne dary a charizmy na obnovu a budovanie Cirkvi, keďže sú členmi Kristovho Tela. Tak je učiteľská autorita pápeža a biskupov v dialógu so *sensus fidelium*, živým hlasom Božieho ľudu (porov. *Sensus fidei v živote Cirkvi*, 74). Cesta synodality je zameraná na prijímanie pastoračných rozhodnutí, ktoré čo najviac odrážajú Božiu vôľu na základe živého hlasu Božieho ľudu (CTI, Syn. 68). Treba poznamenať, že spolupráca s teológmi – laikmi, zasvätenými osobami a rehoľníkmi – môže byť užitočnou pomocou pri formulovaní toho, čo hovorí Boží ľud, ktorý vyjadruje realitu viery na základe prežívanej skúsenosti. Zatiaľ čo nedávne synody sa zaoberali témami ako nová evanjelizácia, rodina, mladí ľudia a Amazónia, súčasná synoda sa zameriava na špecifickú tému synodality.

Aktuálny synodálny proces, ktorý začíname, je vedený základnou otázkou: „*Ako sa dnes na rôznych úrovniach (od miestnej až po univerzálnu) uskutočňuje toto ‚spoločné kráčanie‘, ktoré umožňuje Cirkvi ohlasovať evanjelium v súlade s misiou, ktorá jej bola zverená; a aké kroky nás Duch pozýva vykonať, aby sme rástli ako synodálna Cirkev?*“ (PD 2).

V tomto svetle je cieľom súčasnej synody, aby celý Boží ľud spoločne počúval, čo Duch Svätý hovorí Cirkvi. Robíme to tak, že spoločne počúvame Božie slovo vo Svätom písme a živú Tradíciu Cirkvi, a potom počúvame jeden druhého, najmä tých, ktorí sú na okraji spoločnosti, pričom rozlišujeme znamenia čias. Celý synodálny proces je zameraný na podporu živej skúsenosti rozlišovania, účasti a spoluzodpovednosti, a poskytuje nám príležitosť zhromaždiť rozmanité dary s ohľadom na misiu Cirkvi vo svete.

V tomto zmysle je zrejmé, že cieľom tejto synody nie produkovať ďalšie dokumenty. Skôr chce inšpirovať ľudí, aby snívali o Cirkvi, ktorou sa máme stať, nechať rozkvitnúť nádeje, podnieť dôveru, obviazať rany, nadviazať nové a hlbšie vzťahy, učiť sa jeden od druhého, budovať mosty a osvietiť mysle, zahriať srdcia, navrátiť silu rukám pre naše spoločné poslanie (PD 32). To značí, že cieľom synodálneho procesu nie je len jednoduchý súbor krokov, ktoré začnú a skončia, ako skôr cesta skutočného rastu k spoločenstvu a misii, ku ktorým Boh povoláva Cirkev v tretom tisícročí. Táto spoločná cesta nás pozýva obnoviť naše zmýšľanie a naše cirkevné štruktúry, aby sme prežívali Božie povolanie pre Cirkev uprostred aktuálnych znakov čias. Počúvanie celého Božieho ľudu pomôže Cirkvi prijať pastoračné rozhodnutia, ktoré budú čo možno najviac zodpovedať Božej vôli (CTI, Syn. 68). Konečná perspektíva, ktorou sa táto synodálna cesta Cirkvi má riadiť, je byť v službe dialógu Boha s ľudstvom (DV 2) a spoločne kráčať po ceste do Božieho kráľovstva (porov. LG 9; RM 20). Stručne povedané, cieľom tohto synodálneho procesu je smerovať k Cirkvi, ktorá bude plodnejšie slúžiť príchodu nebeského kráľovstva.

1.4. Téma tejto synody - *Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, spoluúčasť a misia*

Na spomienkovej slávnosti 50. výročia zriadenia Biskupskej synody v októbri 2015 pápež František povedal, že „svet, v ktorom žijeme a ktorý sme povolaní milovať a slúžiť mu, aj s jeho protirečeniami, si vyžaduje, aby Cirkev posilnila spoluprácu vo všetkých oblastiach svojej ‚misie‘. Táto výzva k spolupráci na poslaní Cirkvi je adresovaná celému Božiemu ľudu. Pápež František to jasne vyjadril, keď adresoval celému Božiemu ľudu priamu výzvu, aby prispel k úsiliu Cirkvi: „Každý pokrstený by sa mal cítiť zapojený do cirkevnej a spoločenskej zmeny, ktorú tak veľmi potrebujeme. Táto zmena si vyžaduje osobné a komunitné obrátenie, ktoré nám umožní vidieť veci tak, ako ich vidí Pán“. V apríli 2021 pápež František vyhlásil synodálnu cestu celého Božieho ľudu, ktorá sa začne v októbri 2021 v každej miestnej cirkvi a vyvrcholí v októbri 2023 plenárnym zhromaždením synody biskupov.

KLÚČOVÉ SLOVÁ SYNODÁLNEHO PROCESU

Témou synody je „Za synodálnu Cirkev: **spoločenstvo, spoluúčasť a misia**“. Tri rozmary tejto témy sú spoločenstvo, spoluúčasť a misia. Tieto tri rozmary sú navzájom úzko prepojené. Sú dôležitými piliermi synodálnej Cirkvi. Neexistuje medzi nimi žiadne hierarchické poradie. Naopak, každý z nich obohacuje a orientuje ostatné dva. Medzi týmito tromi rozmermi existuje dynamický vzťah, ktorý je potrebné vyjadriť s prihliadnutím na všetky tri.

Spoločenstvo: Boh vo svojej milostivej vôli spája naše národy, ktoré sú rôzne, ale majú jednu vieru, prostredníctvom zmluvy, ktorú ponúka svojmu ľudu. Spoločenstvo, ktoré tvoríme, má svoje najhlbšie korene v láske a jednote Trojice. Je to Kristus, ktorý nás zmieruje s Otcom a spája nás navzájom v Duchu Svätom. Spoločne sa inšpirujeme počúvaním Božieho slova a prostredníctvom živej Tradície Cirkvi, zakorenení v *sensus fidei*, na ktorom máme účasť. Všetci máme svoju úlohu pri rozlišovaní a prežívaní Božieho povolania určeného jeho ľudu.

Spoluúčasť: Ide o výzvu zapojiť všetkých, ktorí patria k Božiemu ľudu – laikov, zasvätených a vysvätených – do hlbokého a úctivého vzájomného počúvania. Toto počúvanie vytvára priestor na spoločné načúvanie Duchu Svätému a usmerňuje naše túžby na prospech Cirkvi tretieho tisícročia. Spoluúčasť je založená na tom, že všetci veriaci sú kvalifikovaní a

povolání slúžit' si navzájom prostredníctvom darov, ktoré každý dostal od Ducha Svätého. V synodálnej Cirkvi je celé spoločenstvo v slobodnej a bohatej rozmanitosti svojich členov povolané spoločne sa *modlit'*, *počúvať*, *analyzovať*, *viest' dialóg*, *rozlišovať* a *poskytovať rady*, aby sa mohli prijímať pastoračné rozhodnutia, ktoré čo najviac zodpovedajú Božej vôli (CTI, Syn., 67 – 68). Je potrebné vyvinúť skutočné úsilie, aby sa zabezpečila účasť tých, ktorí sú na okraji alebo sa cítia vylúčení.

Misia: Cirkev existuje preto, aby evanjelizovala. Nikdy nemôžeme byť zameraní len sami na seba. Naším poslaním je svedčiť o Božej láske v celej ľudskej rodine. Tento synodálny proces má hlboký misijný rozmer. Jeho cieľom je umožniť Cirkvi lepšie svedčiť o evanjeliu, najmä s tými, ktorí žijú na duchovných, sociálnych, ekonomických, politických, geografických a existenčných perifériách nášho sveta. Synodalita je tak spôsobom, ktorým Cirkev môže plodnejšie plniť svoje evanjelizačné poslanie vo svete ako kvas v službe príchodu Božieho kráľovstva.

1.5 Skúsenosť na miestnej úrovni

Prvou fázou synodálneho procesu je fáza načúvania v miestnych cirkvách. Po slávnostnom otvorení v Ríme v sobotu 9. októbra 2021 sa v nedeľu 17. októbra 2021 začne diecézna fáza synody. S cieľom ponúknuť pomoc v úvodnej fáze synodálnej cesty napísal generálny sekretár Biskupskej synody kardinál Mario Grech v máji 2021 každému biskupovi list, v ktorom ho vyzval, aby určil referenta alebo tím, ktorý bude viesť miestnu fázu načúvania. Táto osoba alebo tím bude tiež pôsobiť ako spojovací článok medzi diecézou a farnosťami, ako aj medzi diecézou a biskupskou konferenciou. Miestne cirkvi sú vyzvané, aby poskytli svoje odpovede biskupskej konferencii, aby bolo možné zhromaždiť myšlienky do stanoveného termínu v apríli 2022. Takto budú môcť biskupské konferencie a synody východných cirkví poskytnúť ďalšiu syntézu Biskupskej synode. Tento materiál bude zhrnutý a použitý ako základ pre vypracovanie dvoch pracovných dokumentov (známych ako *Instrumentum laboris*). Napokon sa v októbri 2023 v Ríme uskutoční zhromaždenie synody biskupov.

Ako sa píše v *Prípravnom dokumente* (31):

„Cieľom prvej fázy synodálnej cesty je podporiť rozsiahly konzultačný proces, aby sa zhromaždili bohaté skúsenosti z prežívania synodalitu v jej rôznych podobách a aspektoch, pričom sa majú zapojiť pastieri aj veriaci partikulárnych cirkví na rôznych úrovniach. Deje sa to prostredníctvom nástrojov, ktoré sú vzhľadom na konkrétne miestne podmienky najvhodnejšie: konzultácie koordinované biskupom sa obracajú „na biskupov, diakonov a veriacich laikov z ich partikulárnych cirkví, či už jednotlivo alebo skupinovo, bez toho, aby sa prehliadal cenný prínos zasvätených osôb“ (EC, 7). Zvlášť žiada príspevok od participatívnych orgánov partikulárnych cirkví, osobitne kňazskej rady a pastoračnej rady, počnúc ktorými „sa môže začať formovať skutočne synodálna Cirkev“⁴. Rovnako cenný bude príspevok aj od iných cirkevných inštitúcií, ktorým bude zaslaný *Prípravný dokument*, ako aj od tých, ktorí chcú zaslať priamo svoj vlastný príspevok. Napokon bude mimoriadne dôležité, aby hlas chudobných a vylúčených nepočuli len tí, ktorí majú v partikulárnych cirkvách určitú úlohu alebo zodpovednosť.“

Rehoľné spoločenstvá, laické hnutia, združenia veriacich a iné cirkevné skupiny sú povzbudzované k účasti na synodálnom procese v rámci miestnych cirkví. Majú však aj možnosť – a to isté platí pre všetky skupiny alebo jednotlivcov, ktorí nemajú možnosť tak

⁴ FRANTIŠEK: *Príhovor pri príležitosti slávenia 50. výročia založenia Biskupskej synody* (17. október 2015).

urobiť na miestnej úrovni – poslať svoj príspevok priamo Generálnemu sekretariátu, ako sa uvádza v *Episcopalis communio* (čl. 6 o konzultácii s Božím ľudom):

- § 1. Konzultácie s Božím ľudom sa uskutočňujú v partikulárnych cirkvách prostredníctvom synod biskupov patriarchálnych cirkví a väčších arcibiskupských cirkví, rád hierarchov a zhromaždení hierarchov cirkví *sui iuris* a biskupských konferencií. V každej partikulárnej cirkvi biskupi uskutočňujú konzultácie s Božím ľudom prostredníctvom participatívnych orgánov ustanovených zákonom, pričom sa nevyklučuje nijaká iná metóda, ktorú považujú za vhodnú.
- § 2. Únie, federácie a mužské a ženské konferencie inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života sa radia s vyššími predstavenými, ktorí zasa môžu konzultovať so svojimi radami a tiež s ostatnými členmi uvedených inštitútov a spoločností.
- § 3. Rovnakým spôsobom sa so svojimi členmi radia aj združenia veriacich uznané Svätou stolicou.
- § 4. Dikastéria rímskej kúrie ponúkajú svoj príspevok s ohľadom na svoje špecifické kompetencie.
- § 5. Generálny sekretariát synody môže určiť aj iné formy konzultácií s Božím ľudom.

Každá fáza počúvania nech sa prispôsobí miestnym podmienkam. Ľudia v odlahých komunitách s obmedzeným prístupom k internetu sa pravdepodobne budú zapájať inak ako ľudia v mestskom prostredí. Komunity, ktoré v súčasnosti zápasia s pandemiou COVID-19, pravdepodobne zorganizujú iné príležitosti na dialóg a počúvanie ako komunity s lepšou zdravotnou situáciou. Bez ohľadu na miestne podmienky vyzývame diecéznych referentov, aby sa snažili o **čo najväčšiu inklúziu a spoluúčasť**, teda aby zapojili čo najviac ľudí, *najmä tých „na periférii“, ktorí sú často vylúčení a zabudnutí*. Podpora čo najširšej účasti pomôže zabezpečiť, aby syntézy formulované na úrovni diecéz, biskupských konferencií a celej Cirkvi odrážali skutočnú realitu a živú skúsenosť Božieho ľudu. Keďže toto zapojenie Božieho ľudu je zásadné a pre mnohých predstavuje prvé priblíženie ku skúsenosti synodality, je nevyhnutné, aby sa každé miestne načúvanie riadilo princípmi spoločenstva, spoluúčasti a misie, ktoré inšpirujú túto synodálnu cestu.

Vedenie synodálneho procesu na miestnej úrovni musí obsahovať tiež:

- **Rozlišovanie** prostredníctvom počúvania, aby sme vytvorili priestor pre Ducha Svätého, aby nás viedol.
- **Dostupnosť**, aby sa zabezpečila účasť čo najväčšieho počtu ľudí bez ohľadu na lokalitu, jazyk, úroveň vzdelania, sociálno-ekonomický status, schopnosti/zdravotné postihnutie a materiálne zdroje.
- **Ohľad na kultúrny kontext** s cieľom sláviť a prijímať rozmanitosť v rámci miestnych komunít.
- **Inklúziu**: urobiť všetko pre zapojenie tých, ktorí sa cítia vylúčení alebo marginalizovaní.
- **Partnerstvo** založené na modeli spoluzodpovednej Cirkvi.
- **Rešpektovanie** práv, dôstojnosti a názoru každého účastníka.

- **Presné syntézy**, ktoré skutočne budú odrážať rozsah kritických alebo pochvalných názorov všetkých odpovedí, vrátane názorov vyjadrených len menšinou účastníkov.
- **Transparentnosť**: zabezpečiť, aby procesy pozývania, zapájania, začlenenia a zhrnutia príspevkov boli jasné a dobre komunikované.
- **Nestrannosť**: zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie s každým človekom, aby bol každý hlas riadne vypočutý.

Diecézni referenti sa povzbudzujú k tomu, aby čerpali z bohatstva skúseností Cirkvi v ich miestnom kontexte. Počas celej diecéznej fázy je užitočné mať na pamäti princípy synodálneho procesu a potrebu určitej štruktúry rozhovoru, aby sa mohol zhrnúť a účinne využiť pri písaní pracovných dokumentov (*Instrumentum laboris*). Chceme pozorne počúvať, ako Duch hovorí prostredníctvom Božieho ľudu.

2. Princípy synodálneho procesu

2.1 Kto sa môže zúčastniť?

V evanjeliách vidíme, ako Ježiš oslovuje všetkých. Neprináša spásu len ľuďom ako jednotlivcom, ale ako ľudu, ktorý zhromažďuje ako jediný Pastier celého stáda (porov. *Jn* 10, 16). Ježiš nám svojím pôsobením ukazuje, že z Božieho plánu spásy nikto nie je vylúčený.

Evanjelizačné dielo a poslanstvo spásy nemožno pochopiť bez toho, aby sme brali do úvahy Ježišovu neustálu otvorenosť voči čo najširšiemu publiku. Evanjeliá ho nazývajú *zástupom*, ktorý tvoria všetci ľudia nasledujúci Ježiša na ceste a všetci tí, ktorých Ježiš volá, aby ho nasledovali. Druhý vatikánsky koncil zdôrazňuje, že „všetci ľudia sú povolani do tejto jednoty Božieho ľudu“ (porov. LG 13).

Boh skutočne pôsobí vo všetkých ľuďoch, ktorých zhromaždil. Z tohto dôvodu „Spoločenstvo veriacich ako celok, ktorému sa dostalo pomazania od Ducha Svätého (porov. *1Jn* 2, 20 a 27), sa nemôže mýliť vo viere a túto svoju osobitnú vlastnosť prejavuje nadprirodzeným zmyslom pre vieru, ktorý je v celom ľude, keď „od biskupov až po posledného veriaceho laika“ vyjadruje svoj všeobecný súhlas vo veciach viery a mravov“ (LG 12). Koncil tiež zdôrazňuje, že toto rozlišovanie je oživované Duchom Svätým a prebieha prostredníctvom dialógu medzi všetkými národmi, pričom sa znamenania času chápu vo vernosti učeniu Cirkvi.

V tomto svetle je cieľom tejto diecéznej fázy konzultovať s Božím ľuďom, aby sa synodálny proces mohol uskutočniť prostredníctvom vypočutia **všetkých pokrstených**. Zvolaním tejto synody pápež František pozýva všetkých pokrstených k účasti na tomto synodálnom procese, ktorý sa začína na diecéznej úrovni. Diecézy sú vyzvané, aby mali na pamäti, že hlavnými subjektmi tejto synodálnej skúsenosti sú všetci pokrstení. Osobitnú pozornosť treba venovať zapojeniu ľudí, ktorí sú vystavení riziku vylúčenia: ženám, zdravotne postihnutým, utečencom, migrantom, starším ľuďom, ľuďom žijúcim v chudobe, katolíkom, ktorí svoju vieru praktizujú zriedka alebo nikdy, atď. Mali by sa nájsť kreatívne prostriedky aj na zapojenie detí a mladých ľudí.

Všetci pokrstení sú spoločne subjektom *sensus fidelium*, živého hlasu Božieho ľudu. Zároveň je dôležité, aby pokrstení v záujme plnej spoluúčasti na rozlišovaní počúvali hlasy iných ľudí v ich miestnom kontexte, vrátane tých, ktorí zanechali praktizovanie viery, ľudí iných náboženských tradícií, ľudí bez náboženského presvedčenia atď. Pretože, ako uvádza koncil: „Radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešných čias, najmä chudobných a všetkých, ktorí trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudské, čo by nenašlo ozvenu v ich srdciach“ (GS 1).

Z tohto dôvodu, hoci **všetci pokrstení** sú osobitne povolani k účasti na synodálnom procese, **nikto** – bez ohľadu na svoju náboženskú príslušnosť – **by nemal byť vylúčený** z možnosti podeliť sa o svoj pohľad a skúsenosti, pokiaľ chce pomôcť Cirkvi na jej synodálnej ceste hľadania toho, čo je dobré a pravdivé. Platí to najmä pre tých, ktorí sú najviac zraniteľní alebo marginalizovaní.

2.2 Skutočne synodálny proces: počúvanie, rozlišovanie a spoluúčasť

Synodálny proces je predovšetkým *duchovný* proces. Nejde o mechanický zber údajov, ani o sériu stretnutí a diskusií. Synodálne počúvanie je zamerané na *rozlišovanie*. Vyžaduje si, aby sme sa naučili a uplatňovali umenie osobného a komunitného rozlišovania. Počúvame sa

navzájom, počúvame našu tradíciu viery a znamenia časov, aby sme rozpoznali, čo nám všetkým hovorí Boh. Pápež František píše o dvoch vzájomne prepojených cieľoch tohto procesu počúvania: „Počúvanie Boha, kým necítíme spolu s ním volanie ľudu; počúvanie ľudu, kým nevdýchame vôľu, ku ktorej nás Boh volá“⁵.

Takéto rozlišovanie nie je len príležitostným cvičením, ale v konečnom dôsledku spôsobom života zakoreneným v Kristovi pod vedením Ducha Svätého a prežívaným na väčšiu Božiu slávu. Rozlišovanie v spoločenstve pomáha budovať prosperujúce a odolné spoločenstvá s ohľadom na misiu Cirkvi v súčasnosti. Rozlišovanie je milosťou od Boha, ale vyžaduje si našu ľudskú účasť jednoduchým spôsobom: modlitbou, uvažovaním, pozornosťou voči svojmu vnútornému rozpoloženiu, počúvaním a vzájomným rozhovorom, vedeným autenticky, zmysluplne a ústretovo.

Cirkev nám ponúka rôzne kľúče na pochopenie duchovného rozlišovania. V duchovnom zmysle je rozlišovanie umením interpretovať, ktorým smerom nás vedú túžby srdca bez toho, aby sme sa nechali zviest' tým, čo nás vedie tam, kam sme nikdy nechceli ísť. Rozlišovanie zahŕňa reflexiu a zapája srdce aj hlavu do rozhodovania v našom konkrétnom živote, aby sme hľadali a našli Božiu vôľu.

Ak je metódou synodálneho procesu počúvanie a jeho cieľom rozlišovanie, potom je jeho cestou spoluúčasť. Podpora participácie nás vedie k tomu, aby sme vyšli zo seba a zapojili druhých, ktorí majú iné názory ako my. Počúvanie tých, ktorí majú rovnaké názory ako my, neprináša žiadne ovocie. Dialóg znamená stretnutie s rôznymi názormi.

Boh totiž často hovorí hlasmi tých, ktorých môžeme ľahko vylúčiť, odsunúť na okraj alebo znevážiť. Musíme vynaložiť osobitné úsilie, aby sme počúvali tých, ktorých môžeme mať pokušenie považovať za nedôležitých, a tých, ktorí nás nútia zväžiť nové názory, ktoré môžu zmeniť náš spôsob myslenia.

2.3 Postoje účastníkov synodálneho procesu

Pápež František sa pri rôznych príležitostiach podelil o svoju predstavu, ako sa má konkrétne prejaviť synodálna prax. Nižšie sú uvedené konkrétne postoje, ktoré umožňujú skutočné počúvanie a dialóg pri podieľaní sa na synodálnom procese.

- **Byť synodálny si vyžaduje venovať čas vzájomnému zdieľaniu:** Sme pozvaní hovoriť s pravou odvahou a úprimnosťou (*parrésia*), aby sme žili slobodu, pravdu a lásku vo vzájomnom súlade. Prostredníctvom dialógu môže každý rásť v porozumení tých druhých.
- **Pokora pri počúvaní sa musí spájať s odvahou pri hovorení:** Každý má právo byť vypočutý, rovnako ako každý má právo hovoriť. Synodálny dialóg závisí od odvahy hovoriť aj počúvať. Nejde o to, aby ste sa zapojili do diskusie s cieľom presvedčiť ostatných. Ide skôr o to, aby sme prijali to, čo hovoria druhí, ako spôsob, ktorým môže Duch Svätý hovoriť pre dobro všetkých (*1 Kor 12,7*).
- **Dialóg nás vedie k novosti:** Musíme byť ochotní meniť svoje názory na základe toho, čo sme počuli od iných.

⁵ FRANTIŠEK: *Prihovor pri príležitosti slávenia 50. výročia založenia Biskupskej synody* (17. október 2015).

- **Otvorenosť voči obráteniu a zmene:** Často sa bránime tomu, k čomu nás Duch Svätý inšpiruje. Sme povolani odložiť tie postoje samolúbosti a pohodlnosti, ktoré nás vedú k tomu, aby sme sa rozhodovali len na základe toho, ako sa veci robili v minulosti.
- **Synody sú cirkevným cvičením sa v rozlišovaní:** rozlišovanie je založené na presvedčení, že Boh pôsobí vo svete a my máme počúvať, čo nám Duch vnuká.
- **Sme znamením Cirkvi, ktorá počúva a je v pohybe:** počúvaním Cirkev nasleduje príklad samotného Boha, ktorý počúva volanie svojho ľudu. Synodálny proces nám ponúka príležitosť skutočne sa otvoriť počúvaniu bez toho, aby sme sa uchýľovali k vopred pripraveným odpovediam alebo naformulovaným úsudkom.
- **Zanechať predsudky a stereotypy:** Môžu nás zaťažovať naše slabosti a sklon k hriechu. Prvým krokom k počúvaniu je oslobodiť svoju myseľ a srdce od predsudkov a stereotypov, ktoré nás vedú na zlú cestu, k nevedomosti a rozdeleniu.
- **Poraziť pliaga klerikalizmu:** Cirkev je Kristovo telo obohatené rôznymi charizmami, v ktorom má každý člen jedinečnú úlohu. Všetci sme od seba navzájom závislí a máme rovnakú dôstojnosť v rámci svätého Božieho ľudu. Podľa Kristovho vzoru skutočná moc spočíva v službe. Synodalita vyzýva pastierov, aby pozorne počúvali stádo, ktoré im bolo zverené do starostlivosti, rovnako ako vyzýva laikov, aby slobodne a úprimne vyjadrovali svoje názory. Každý počúva toho druhého z lásky, v duchu spoločenstva a nášho spoločného poslania. Takto sa moc Ducha Svätého prejavuje mnohými spôsobmi v celom Božom ľude a prostredníctvom neho.
- **Bojovať proti vírusu sebestačnosti:** Všetci sme na jednej lodi. Spoločne tvoríme Kristovo telo. Keď odložíme ilúziu sebestačnosti, môžeme sa jeden od druhého učiť, kráčať spoločne a slúžiť si navzájom. Môžeme stavať mosty, ktoré preklenú múry hroziace nám rozdelením – vek, pohlavie, bohatstvo, rôzne schopnosti, rôzne úrovne vzdelania atď.
- **Prekonávať ideologické postoje:** Musíme sa vyhnúť riziku, že budeme pripisovať väčší význam myšlienkam, než realite života viery, ktorú ľudia konkrétne žijú.
- **Umožniť zrodienie nádeje:** Robiť to, čo je správne a pravdivé, neznamená prit'ahovať pozornosť alebo sa dostať na titulné stránky novín, ale skôr byť verný Bohu a slúžiť jeho ľudu. Sme povolani byť majákmi nádeje, nie prorokmi skazy/nešťastia.
- **Synody sú časom na snívanie a na „trávenie času s budúcnosťou“:** Sme pozvaní vytvoriť miestny proces, ktorý bude inšpirovať ľudí – nikoho nevylučujúc – aby vytvorili víziu budúcnosti plnej radosti z evanjelia. Účastníkom môžu pomôcť nasledujúce usmernenia (porov. *Christus vivit*):
 - o **Inovatívny pohľad:** Rozvíjanie nových prístupov, kreativita a určitá dávka odvahy.
 - o **Byť inkluzívny:** Participatívna a spoluzodpovedná cirkev, schopná oceniť svoju vlastnú bohatú rozmanitosť, objíma všetkých, na ktorých často zabúdame alebo ich ignorujeme.
 - o **Otvorená myseľ:** Vyhnime sa ideologickým nálepkám a využime všetky metodiky, ktoré priniesli ovocie.

- o **Počúvať všetkých a na nikoho nezabudnúť:** Keď sa učíme jeden od druhého, môžeme lepšie odzrkadľovať tú úžasnú mnohotvárnu skutočnosť, ktorou má byť Kristova Cirkev.
- o **Pochopiť „spoločné kráčanie“:** Kráčať po ceste, na ktorú Boh volá Cirkev v treťom tisícročí.
- o **Pochopiť koncept spoluzodpovednej Cirkvi:** Oceňovať a zapájať do obnovy a budovania celej Cirkvi každého člena Kristovho Tela, s jeho jedinečnou úlohou a povolaním.
- o **Osloviť ľudí prostredníctvom ekumenického a medzináboženského dialógu:** Snívať spoločne a kráčať spolu s celou ľudskou rodinou.

2.4 Vyhýbať sa nástrahám

Tak ako na každej ceste, aj počas tohto synodálneho obdobia si musíme byť vedomí možných nástrah, ktoré by mohli brániť nášmu napredovaniu. Nižšie sú uvedené niektoré nástrahy, ktorým sa treba vyhnúť, aby sa podporila životaschopnosť a plodnosť synodálneho procesu.

- 1) **Pokušenie chcieť viesť tento proces svojou cestou, namiesto toho, aby nás viedol Boh.** Synodalita nie je strategickým firemným cvičením. Je to skôr duchovný proces vedený Duchom Svätým. Môžeme byť v pokušení zabudnúť, že sme pútnikmi a služobníkmi na ceste, ktorú nám vytýčil Boh. Naše skromné organizačné a koordinačné úsilie slúži Bohu, ktorý nás vedie na našej ceste. Sme hlinou v rukách božského hrnčiara (*Iz 64, 8*).
- 2) **Pokušenie sústrediť sa na seba a svoje bezprostredné starosti.** Synodálny proces je príležitosťou otvoriť sa, pozrieť sa okolo seba, vidieť veci z iných uhlov pohľadu, ísť na misiu na periférie. To si vyžaduje, aby sme mysleli v dlhodobom horizonte. Znamená to tiež rozšíriť náš pohľad na celú Cirkev a položiť si niekoľko otázok: Aký je Boží plán s Cirkvou tu a teraz? Ako môžeme uskutočniť Boží sen o Cirkvi na miestnej úrovni?
- 3) **Pokušenie vidieť len „problémy“.** Výzvy, ťažkosti a protivenstvá, ktorým čelí náš svet a naša Cirkev, sú mnohé. Ak sa však sústredíme len na problémy, budeme len preťažení, znechutení a cynickí. Ak sa sústredíme len na temnotu, riskujeme, že stratíme z dohľadu svetlo. Namiesto toho, aby sme sa sústredili len na to, čo je zlé, oceňujme situácie, v ktorých Duch Svätý vytvára život, a hľadáme spôsoby, ako umožniť Bohu pôsobiť ešte plnšie.
- 4) **Pokušenie zamerat' sa len na štruktúry.** Synodálny proces si bude prirodzene vyžadovať obnovu štruktúr na rôznych úrovniach Cirkvi, aby sa podporilo hlbšie spoločenstvo, plnšia účasť a plodnejšia misia. Skúsenosť synodalita by sa zároveň nemala zameriavať zvlášť na štruktúry, ale na skúsenosť spoločného kráčania, aby sme pod vplyvom Ducha Svätého rozpoznali cestu, ktorou ísť. K obráteniu a obnove štruktúr dôjde len prostredníctvom neustáleho obrátenia a obnovy všetkých členov Kristovho tela.
- 5) **Pokušenie nehl'adiet' za viditeľné hranice Cirkvi.** Tým, že žijú evanjelium vo svojom živote, pôsobia laici a laičky ako kvas vo svete, v ktorom žijeme a pracujeme. Synodálny proces je časom na dialóg s ľuďmi zo sveta ekonomiky a vedy, politiky a kultúry, umenia a športu, médií a sociálnych iniciatív. Bude to čas na zamyslenie sa nad

ekológiou a mierom, nad životnými otázkami a migráciou. Aby sme mohli plniť svoje poslanie vo svete, musíme brať do úvahy širšie súvislosti. Je to tiež príležitosť prehĺbiť ekumenickú cestu s inými kresťanskými denomináciami a prehĺbiť naše porozumenie s inými náboženskými tradíciami.

- 6) **Pokušenie stratit' zo zreteľa ciele synodálneho procesu.** Na ceste synody si musíme dávať pozor, aby sme si pri našich diskusiách, ktoré môžu byť rozsiahle, zachovali cieľ synodálneho procesu, ktorým je rozlišovať, ako nás Boh volá k spoločnému kráčeniu. Žiadny synodálny proces nevyrieši všetky naše obavy a problémy. Synodalita je postoj a prístup, ako sa zodpovedne a otvorene spoločne napredovať, aby sme v priebehu času spoločne zbierali Božie ovocie.
- 7) **Pokušenie konfliktu a rozdelenia.** „*Aby všetci boli jedno*“ (Jn 17, 21). To je Ježišova vrúcna modlitba, v ktorej prosí Otca o jednotu medzi svojimi učeníkmi. Duch Svätý nás vedie k hlbšiemu spoločenstvu s Bohom a medzi sebou navzájom. Semená rozdelenia neprinášajú ovocie. Je márne snažiť sa vnútiť svoje predstavy celému Kristovmu Telu nátlakom alebo diskreditáciou tých, ktorí to cítia inak.
- 8) **Pokušenie považovať synodu za akýsi parlament.** Nesmieme si zamieňať synodalitu s „politickým bojom“, v ktorom jedna strana musí poraziť druhú, aby mohla vládnuť. Je to v rozpore s duchom synodality, ak si znepriatelíme druhých alebo podporujeme rozdeľujúce konflikty, ktoré ohrozujú jednotu a spoločenstvo Cirkvi.
- 9) **Pokušenie počúvať len tých, ktorí sú už zapojení do aktivít Cirkvi.** Tento prístup je síce jednoduchší na zvládnutie, ale v konečnom dôsledku ignoruje významnú časť Božieho ľudu.

3. Synodálny proces

Obr. 1. Táto infografika ukazuje celkový priebeh synodálneho procesu. Generálny sekretariát uverejňuje *Prípravný dokument* a *Vademékum* ako nástroje pre miestne cirkvi na realizáciu diecéznej fázy synody. Plody tejto diecéznej fázy budú zhromaždené v syntéze každej miestnej cirkvi. Potom ďalšiu syntézu sformulujú biskupské konferencie a synody východných cirkví na základe syntéz prijatých od miestnych cirkví. Toto *Vademékum* a dotazník (porov. časť 5) dostanú aj ostatné cirkevné orgány, aby sa mohli zúčastniť na konzultáciách a vypracovať vlastnú syntézu. Patria medzi ne dikastéria rímskej kúrie, Únia generálnych predstavených a Medzinárodná únia vyšších rehoľných predstavených (USG a UISG), ďalšie únie a federácie zasväteného života, medzinárodné laické hnutia, univerzity a teologické fakulty. Generálny sekretariát vypracuje prvé vydanie *Instrumentum laboris* (pracovného dokumentu) na základe syntéz prijatých od biskupských konferencií, synod východných cirkví a iných cirkevných orgánov, uvedených v *Episcopalis communio*. Tento prvý *Instrumentum laboris* sa potom bude diskutovať na kontinentálnych stretnutiach (pozri časť 3.3). Na základe dokumentov vypracovaných na kontinentálnej úrovni sa pripraví druhé vydanie *Instrumentum laboris*, vypracované pre potreby Zhromaždenia synody biskupov v októbri 2023 (Generálny sekretariát Biskupskej synody).

3.1 Diecézna fáza

Veľká časť bohatstva tejto fázy počúvania bude pochádzať z diskusií medzi farnosťami, laickými hnutiami, školami a univerzitami, rehoľnými spoločenstvami, kresťanskými spoločenstvami v danej štvrti, skupiny sociálnej práce, ekumenickými a medzináboženskými hnutiami a inými skupinami. Tento proces iniciujú biskupi, takže je pravdepodobné, že zapojenie na diecéznej úrovni bude koordinované cez bežné komunikačné kanály diecézneho

biskupa. Farnosti, ktoré majú farskú pastoračnú radu, a diecézy, ktoré majú diecéznu pastoračnú radu, môžu využiť tieto existujúce „synodálne“ orgány na organizovanie, uľahčenie a oživenie synodálneho procesu na miestnej úrovni, za predpokladu, že sa budú usilovať osloviť periférie a tých ľudí, ktorých len zriedka počuť. Cieľom nie je preťažovať diecézy a farnosti, ale skôr integrovať synodálny proces do života miestnej Cirkvi tvorivými spôsobmi, ktoré podporia hlbšie spoločenstvo, plnšiu účasť a plodnejšiu misiu.

V tejto fáze počúvania vyzývame ľudí, aby sa stretli, spoločne reagovali na podnety v podobe otázok/obrázkov/scenárov, počúvali sa navzájom a poskytovali individuálnu a skupinovú spätnú väzbu, nápady a návrhy. Ak však okolnosti (napríklad pandemické obmedzenia alebo fyzická vzdialenosť) sťažujú osobnú interakciu, je možné použiť online diskusné skupiny s moderátorom, samostatne vedené online aktivity, chatové skupiny, telefonáty a rôzne formy sociálnej komunikácie, ako aj papierové a online dotazníky.

Na podnietenie reflexie a dialógu možno použiť aj modlitebné materiály, biblické úvahy a sakrálnu hudbu, ako aj umelecké diela, poéziu atď.

Táto diecézna fáza je príležitosťou pre farnosti a diecézy, aby sa stretli, zakúsili a spoločne prežívali synodálnu cestu, objavovali alebo rozvíjali synodálne nástroje a postupy, ktoré sú pre nich v ich miestnom kontexte najvhodnejšie a ktoré sa napokon stanú novým štýlom miestnych cirkví na ceste synodality.

Preto táto synoda očakáva nielen odpovede, ktoré môžu byť príspevkom pre zhromaždenie synody biskupov, ktoré sa bude konať v októbri 2023 v Ríme, ale chce tiež podporovať a rozvíjať prax a skúsenosti ako byť synodálny, tak počas tohto procesu, ako aj v budúcnosti. Miestne cirkvi, ktoré sa už vydali na túto cestu, poskytnú vynikajúce zdroje, ako je napríklad Metodická príručka pre cirkevné zhromaždenie Konferencie biskupov Latinskej Ameriky alebo Plenárna rada Austrálie a jej základné dokumenty. Odporúčame vám nahliadnúť do týchto zdrojov, ktoré môžu inšpirovať vašu prácu vo vašej miestnej cirkvi.

3.2 Úloha biskupských konferencií a synod východných cirkví

Po ukončení diecéznej fázy predsynodálnym stretnutím a diecéznou syntézou, biskupské konferencie a synody východných cirkví zhromaždia príspevky a spätnú väzbu, ktoré dostali od diecéz a eparchií, aby sformulovali syntézu, ktorá vhodne zhrnie príspevky účastníkov na miestnej úrovni. Konferencie biskupov a synody východných cirkví sú vyzvané, aby rozlišovali a vytvorili túto širšiu syntézu zorganizovaním predsynodálneho stretnutia. Tieto syntézy potom poslúžia ako základ pre prvé vydanie *Instrumentum laboris*, ktoré vydá Generálny sekretariát Biskupskej synody.

3.3 Kontinentálna fáza

Tento prvotný *Instrumentum laboris* bude predstavovať „pracovný dokument“ pre sedem kontinentálnych stretnutí: Afrika (SECAM); Oceánia (FCBCO); Ázia (FCBCO); Blízky východ (CPCO); Latinská Amerika (CELAM); Európa (CCEE); a Severná Amerika (USCCB a CCCB).

Na týchto siedmich medzinárodných stretnutiach sa vytvorí sedem *Záverečných dokumentov*, ktoré budú slúžiť ako základ pre druhý *Instrumentum laboris*, ktorý sa použije na zhromaždení biskupskej synody v októbri 2023.

3.4 Zhromaždenie synody biskupov

Biskupi a audítori sa stretnú so Svätým Otcom na zhromaždení synody biskupov v Ríme v októbri 2023, aby spolu hovorili a navzájom sa počúvali na základe synodálneho procesu iniciovaného na miestnej úrovni. Cieľom biskupskej synody nie je zatieniť diecézne fázy, výstupy z biskupských konferencií/synod východných cirkví a z kontinentálnej fázy, ako skôr rozpoznať na univerzálnej úrovni hlas Ducha Svätého, ktorý prehovoril v celej Cirkvi.

3.5 Realizačná fáza

Keďže cieľom tejto synody je podporiť nový spôsob prežívania spoločenstva, spoluúčasti a misie Cirkvi, rozhodujúca bude realizačná fáza, aby sme spoločne kráčali po ceste synodality. Táto implementácia je určená pre všetky miestne cirkvi na celom svete, aby bol východiskovým aj konečným bodom synodálneho procesu celý Boží ľud (EC 7). Diecézni referenti a ďalšie osoby a orgány, ktoré boli zapojené do diecéznej fázy, vrátane diecéznych pastoračných rád, presbyterských rád a farských pastoračných rád, môžu byť v tomto smere nápomocné.

Dúfame, že skúsenosti zo synodálneho procesu povedú k novej jari v oblasti počúvania, rozlišovania, dialógu a rozhodovania, aby všetci členovia Božieho ľudu mohli lepšie spoločne kráčať pod vedením Ducha Svätého, tak v rámci Cirkvi, ako aj s celou ľudskou rodinou.

4. Kráčať po synodálnej ceste v diecézach

4.1 Zhrnutie toho, čo sa plánuje v diecéznej fáze

Táto prvá fáza synodálneho procesu poskytuje základ pre všetky nasledujúce fázy. Cieľom diecéznej fázy je nielen odpovedať na dotazník, ale skôr ponúknuť čo najväčšiemu počtu ľudí opravdivú *synodálnu skúsenosť* vzájomného počúvania a spoločného putovania pod vedením Ducha Svätého.

Boží Duch, ktorý osvecuje a oživuje túto cestu, po ktorej spoločne kráčame, je ten istý Duch, ktorý pôsobí v poslaní, ktoré Ježiš zveril svojim apoštolom. Duch Svätý pôsobí prostredníctvom všetkých generácií učeníkov, ktorí počúvajú Božie slovo a uskutočňujú ho v praxi. Duch poslaný Kristom nielen potvrdzuje kontinuitu Ježišovho evanjelia, ale osvecuje zakaždým nové hĺbky Božieho slova a inšpiruje nevyhnutné rozhodnutia na posilnenie cesty Cirkvi a dáva novú silu jej misii (porov. *Jn* 14, 25-26; 15, 26-27; 16, 12-15) (*PD* 16).

Prípravný dokument pripomína dva „obrazy“ z Písma na inšpiráciu našej cesty budovania synodálnej Cirkvi. Prvý obraz sa objavuje v „komunitnej scéne“, ktorá neustále sprevádza cestu evanjelizácie, počnúc od Ježišovho ohlasovania: každý tu nájde svoje miesto: zástup, apoštol i Pán (*PD* 17-21). Druhý obraz sa vzťahuje na skúsenosť Ducha Svätého, v ktorej Peter a prvotné spoločenstvo spoznávajú riziko stanovenia neodôvodnených obmedzení pri zdieľaní viery (*PD* 22-24). Pozývame Vás, aby ste sa zamysleli na týmito dvoma obrazmi, z ktorých sa ako z prameňa roznečuje a inšpiruje synodálny proces.

Evanjelium svedčí o neustálom úsilí Ježiša ísť v ústrety ľuďom, ktorí sú vylúčení, na okraji a zabudnutí. Spoločná črta tiahnuca sa celou Ježišovou službou spočíva v tom, že viera sa vždy objaví vtedy, keď sú ľudia docenení: ich úpenlivá prosba je vypočutá, dostáva sa im pomoc v ťažkostiach, ich ochota sa cení, ich dôstojnosť je z hľadiska Božieho videnia potvrdená a znovunastolená v rámci spoločenstva. Tak, ako sa Peter zmenil po skúsenosti s Kornéliom, tak sa aj my máme nechať premeniť tým, čo nás Boh pozýva prežívať. Prostredníctvom synodálneho procesu nás Boh vedie po spoločnej ceste obrátenia cez to, čo zakusujeme jedni od druhých. Boh k nám prichádza prostredníctvom druhých a k druhým prichádza prostredníctvom nás, a to často prekvapujúcim spôsobom.

Aby sa to mohlo udiat, je nevyhnutné usilovať sa o čo najvýraznejšie zapojenie čo najväčšieho počtu ľudí, a to zmysluplným spôsobom. To je prvá zodpovednosť diecézneho referenta (referentov), určeného na vedenie a animovanie diecéznej fázy synodálneho procesu. Neposlúži nám umelý alebo podľa scenára spracovaný príspevok, ktorý nebude presne a výrazne reprezentovať skúsenosť ľudí, a to isté platí pre príspevky, ktoré nevyjadrujú širokú škálu a rozmanitosť skúseností.

V tomto zmysle by diecézna fáza mala začať tak, že sa nájdu čo najúčinné spôsoby ako dosiahnuť čo najširšiu účasť. Musíme sa osobne dostať na periferie, k tým, ktorí zanechali Cirkev, k tým, ktorí svoju vieru nepraktizujú vôbec, alebo len zriedka, k tým, ktorí zakusujú chudobu alebo marginalizáciu, k utečencom, vylúčeným, k tým, ktorých hlas nie je počutý, atď.

Srdcom synodálnej skúsenosti je načúvanie Bohu prostredníctvom vzájomného načúvania, inšpirujúc sa Božím slovom. Počúvajte sa medzi sebou, aby sme lepšie počuli hlas Ducha Svätého, ktorý hovorí v našom dnešnom svete. K tomu môže dôjsť v priebehu jedného stretnutia, ale dôrazne odporúčame, aby ste zorganizovali viac stretnutí, aby sa vytvorila interaktívnejšia atmosféra na zdieľanie, aby sa ľudia spoznali, aby rástla ich vzájomná dôvera a aby cítili, že môžu hovoriť slobodnejšie, prežívajúc tak ozajstnú synodálnu skúsenosť

spoločného kráčania. Okrem formálnejších aspektov jednotlivých vystúpení a počúvania sa navzájom, je dôležité, aby stretnutia zahŕňali aj neformálne chvíle. Púte, skupinové aktivity, umelecké prejavy a dokonca prestávky na občerstvenie môžu pomôcť rozvinúť zmysel spoločenstva prostredníctvom skúsenosti zdieľania vlastného života s inými.

Spôsob, akým sa budú konať tieto stretnutia, závisí od miestnych okolností. Môžu sa usporiadať stretnutia pre viacero farností, ale tiež stretnutia zamerané na určité služby ako napr. stretnutie tých, čo pôsobia v pastorácii zdravotníctva, stretnutie učiteľov katolíckej výchovy, stretnutie rehoľných komún, laických hnutí a ekumenických skupín.

V dotazníku, ktorý nasleduje (Piata časť) sú navrhnuté niektoré otázky na podnietenie a uľahčenie tejto skúsenosti zdieľania a načúvania. Cieľom nie je odpovedať na všetky otázky, ale vybrať si tie, ktoré sú najvýznamnejšie vo vašom miestnom kontexte. Môžete si klásť aj iné otázky, ba povzbudzujeme vás, aby ste tak učinili. Ako všeobecné usmernenie, vás prosíme, aby ste kládli väčší dôraz na také otázky, ktoré sú zamerané na osobné príbehy a skúsenosti z reálneho života, než na „doktrínálne“ tvrdenia. Príklady takýchto otázok sú uvedené v Piatej časti.

Spätné väzby, ktoré prídu v rámci procesu načúvania, by mali byť zhrnuté do určitej „syntézy“. Ako je to vysvetlené v „cestovnej mape“, ktorá nasleduje (Sekcia 4. 4), zakaždým po konaní stretnutia v diecéze, na ktorom sa odpovedá na otázky vytýčené v tomto *Vademéku* (Piata časť), má byť spísaná syntéza. Zároveň má byť spísaná syntéza za každú diecézu, a napokon, za každú biskupskú konferenciu. Cieľom týchto syntéz, na akejkoľvek úrovni, nie je vytvoriť všeobecné zhrnutie toho, čo bolo povedané, ani vypracovať akúsi akademickú úlohu. Ide skôr o to, že syntéza je úkonom rozlišovania, keď treba vybrať a zachytiť čierne na bielom to, čo môže prispieť k nasledujúcej fáze synodálneho procesu a tým že sa zasiela do diecézy (v prípade, keď ide o konzultácie v rámci diecézy), prípadne na biskupskú konferenciu (v prípade, keď ide o syntézu, ktorú už spísala diecéza). V tomto zmysle, sa syntéza neobmedzuje len na vykazovanie spoločných trendov a na témy, v ktorých sa zhodujeme, ale zvyrazňuje aj také témy, ktoré sa niekoho dotkli (zahrali na citlivú strunu), témy, ktoré sú pre svoju originalnosť inšpiratívne alebo otvárajú nový horizont. Syntéza by mala venovať osobitnú pozornosť hlasom tých, ktorí sú často nevypočutí a zahŕňať to, čo môžeme nazvať „report menšiny“. Spätná väzba by sa nemala obmedzovať len na zdôraznenie pozitívnych skúseností, ale mala byť vyniesť na svetlo aj provokatívne a negatívne skúsenosti s cieľom zamyslieť sa nad realitou, teda tým, čo si účastníci vypočuli. V správe (reporte) by malo byť zachytené aj niečo zo *skúsenosti* miestneho stretnutia: postoje účastníkov, radosti i pochybnosti ohľadom spoločného úsilia pri rozlišovaní.

Reporty, ktoré budú zaslané z týchto miestnych stretnutí budú potom zhromaždené do jednej globálnej syntézy na diecéznej úrovni. Syntéza, ktorú každá diecéza vypracuje na záver tejto etapy načúvania a rozlišovania, bude predstavovať jej konkrétny príspevok ku kráčaniu celého Božieho ľudu. Môže to tiež poslúžiť ako užitočný dokument pre stanovenie ďalších krokov pri kráčaní miestnej Cirkvi po ceste synodality. Na uľahčenie následných fáz synodálneho procesu je dôležité zhrnúť ovocie modlitby a uvažovania do najviac desiatich strán. K takejto diecéznej syntéze môžu byť pripojené ďalšie texty, ktoré buď zvyrazňujú alebo dopĺňujú jej obsah (prílohy).

Vypracovaná syntéza z každej diecézy alebo eparchie bude potom odovzdaná na biskupskú konferenciu, či na synodu východných cirkví. Tieto inštitúcie potom vypracujú vlastnú syntézu v tom istom duchu rozlišovania, aký sa uvádza vyššie, a to na základe diecéznych/eparchiálnych syntéz, ktoré obdržali. Biskupské konferencie a synody východných cirkví potom zašlú túto nimi vypracovanú syntézu na Generálny sekretariát Biskupskej synody,

čo bude následne tvoriť prvé vydanie pracovného dokumentu (*Instrumentum laboris*) na základe toho, čo účastníci zdieľali a prežili na miestnej úrovni.

4.2 Úloha biskupa v synodálnom procese

Synodalita nemôže existovať bez pastoračnej autority biskupského kolégia, na čele s primátom Petrovho nástupcu, a to isté platí pre pastoračnú autoritu každého diecézneho biskupa v diecéze, ktorá mu bola zverená. Služba biskupov spočíva v tom, že sú pastiermi, učiteľmi a kňazmi posvätného kultu. Charizma rozlišovania ich vyzýva k tomu, aby boli opravdivými správcami, interpretmi a svedkami viery Cirkvi. V miestnych cirkvách a z miestnych cirkví sa konštituuje jedna a jediná Katolícka cirkev (LG 23). Plnosť synodálneho procesu môže vskutku spočívať iba v zapojení miestnych cirkví, ktoré vyžaduje osobné zapojenie diecézneho biskupa. „Vďaka tejto katolíckosti jednotlivé časti Cirkvi prinášajú ostatným častiam a celej Cirkvi svoje dary, takže i celok, i jednotlivé časti sa obohacujú, spolunažívajúc so všetkými ostatnými, a v jednote spoločne smerujú k plnosti“ (LG 13). Rozmanitosť miestnych cirkví, ich kontext a ich kultúra prinášajú rozličné dary celku, obohacujú celé Kristovo telo. Podľa takéhoto kľúča treba chápať cestu synodality Cirkvi.

Preto primárna úloha diecézneho biskupa v tomto synodálnom procese spočíva v uľahčovaní synodálnej skúsenosti celého Božieho ľudu na ceste k synodálnejšej cirkvi. Diecézny biskup zohráva kľúčovú úlohu pri počúvaní Božieho ľudu vo svojej diecéznej cirkvi. Inšpirovaný Duchom Svätým, biskup rozpoznáva najosožnejšie procesy na načúvanie Božiemu slovu vo svojej diecéze, počas cesty synodality, na ktorú sa vydala celá Cirkev. Aby mal diecézny biskup v tejto úlohe pomoc, má vymenovať diecézneho referenta alebo diecézny tím. Spoločne môžu v modlitbe rozlišovať. Biskup má plniť aktívnu rolu v diecéznej fáze synodálneho procesu. Jeho zapojenie by malo podporovať otvorený dialóg uprostred rozmanitosti Božieho ľudu.

Biskup môže požiadať o spätnú väzbu a účasť všade tam, kde je to užitočné v organizačnom procese. Je tiež pozvaný k tomu, aby komunikoval s príslušnými orgánmi, organizáciami a štruktúrami diecézy, vrátane diecéznej pastoračnej rady, kňazskej rady, farností, rehoľných komunit, laických hnutí, rôznych pastoračných služieb (ministérií) (ako napr. v školách a v nemocniciach) a diecéznych komisií, aby ich povzbudil k spoluúčasti na synodálnom procese a požiadal ich o pomoc, ak to považuje za vhodné. Pod autoritou biskupa môže diecézny referent/referenti komunikovať priamo s koordinátormi vo farnostiach a ďalšími miestnymi komunitami na príprave a uľahčení procesu konzultácií.

Zároveň môže biskup zabezpečiť, aby boli vyčlenené primerané zdroje, vrátane finančných, logistických, technických a personálnych zdrojov. Úlohou biskupa je tiež podporovať zapojenie rôznych skupín a jednotlivcov, aby synodálny proces bol skutočne spoločným úsilím, ktoré podporuje širokú spoluúčasť veriacich a využíva celú rozmanitosť Božieho ľudu: kňazov, diakonov, zasvätených mužov a ženy, i laikov. Životne dôležitou podporou v tomto smere môžu byť diecézne štruktúry, ktoré sa už usilujú o uplatňovanie synodality, najmä diecézna pastoračná rada, kňazská rada, farské pastoračné rady atď.

Možno tiež pripraviť osobný list alebo aj video, v ktorom biskup vyzve a povzbudí všetkých v diecéze k účasti na procese počúvania, dialógu a konzultácií. Odporúča sa, aby sa diecézna fáza synodálneho procesu začala a ukončila liturgickým slávením, ktorému predsedá biskup.

Základnou úlohou biskupa počas procesu konzultácií je počúvanie. Hoci osobná účasť diecézneho biskupa na procese počúvania môže mať rôzne formy, povzbudzujeme ho, aby sa

na ňom zúčastňoval a bol pozorný voči hlasu veriacich. Okrem účasti na miestnych stretnutiach v celej diecéze môže aj sám biskup, ak si to želá, zvolať *ad hoc* malé komunitné stretnutia, ktorých účastníci budú tvoriť reprezentatívny prierez z diecézy, najmä z okrajových oblastí. Okrem toho môže toto počúvanie vykonávať aj čítaním a skúmaním spätnej väzby zozbieranej z konzultácií, aby vnímal, čo Duch Svätý hovorí cez vyjadrenia ľudí, ktorí sú mu zverení. Biskup by sa mal pravidelne stretávať s diecéznym referentom/referentmi v diecéze, aby zhodnotil priebeh konzultácií a riešil prípadné ťažkosti. Treba dbať na to, aby prítomnosť biskupa a klerikov neúmyselne nepotláčala autentické a slobodné vyjadrovanie sa veriacich, najmä za okolností, keď došlo ku škandálom, alebo jednoducho z dôvodu úcty voči nim v danej kultúre.

Napokon, na záver diecéznej fázy zvolá biskup predsynodálne stretnutie a spolupracuje s diecéznym referentom/referentmi na jeho usporiadaní. Toto zhromaždenie by malo zahŕňať široké zastúpenie z celej diecézy s cieľom spoločne sa modliť, načúvať, uvažovať a rozlišovať synodálnu cestu, na ktorú Duch Boží volá celú diecézu. Biskup potom môže v spolupráci s diecéznym referentom/referentmi posúdiť diecéznu syntézu pred jej predložením biskupskej konferencii. Je veľmi dôležité poznamenať, že diecézna syntéza nemá za cieľ vyjadrovať úvahy – či už pozitívne alebo negatívne – na adresu diecézneho biskupa. Diecézna syntéza by mala byť skôr úprimnou správou o všetkom, čo sa zdieľalo počas diecéznej fázy synodálneho procesu, a mala by reprezentovať rôznorodosť názorov a perspektív Božieho ľudu.

Je pochopiteľné, že tento konzultačný proces vyvolá medzi zodpovednými za pastoračiu rôzne pocity, od nadšenia a radosti až po úzkosť, strach, obavy alebo dokonca skepticizmus. Takéto diferencované reakcie sú často súčasťou synodálnej cesty. Biskupi si môžu uvedomiť rôznorodosť reakcií, ktoré v diecéze vzniknú a zároveň povzbudiť k otvorenosti voči Duchu Svätému, ktorý často pôsobí prekvapujúcim a osviežujúcim spôsobom. Ako dobrý pastier svojho stáda je biskup povolaný ísť pred Božím ľudom, byť uprostred neho i kráčať za ním, pričom dbá o to, aby nikto nezostal mimo neho, ani sa nestratil.

4.3 Úloha kňazov a diakonov v synodálnom procese

Služba kňazov a diakonov má dva dôležité referenčné body: na jednej strane je to diecézny biskup, na druhej strane zasa ľudia, zverení jeho pastoračnej starostlivosti. Duchovenstvo prítomné v miestnej cirkvi je teda užitočným spojivom medzi biskupom a tými, pre ktorých vykonávajú svoju službu. To dáva kňazom a diakonom kľúčovú úlohu v spoločnom kráčaní uprostred Božieho ľudu, v jednote s biskupom a v službe veriacim. Môžu komunikovať s ľuďmi v mene biskupa a môžu tiež komunikovať s biskupom v mene ľudu. Sú sprostredkovateľmi spoločenstva a jednoty pri budovaní Kristovho tela, pomáhajú veriacim kráčať spoločne, ísť vpred jeden s druhým uprostred Cirkvi. Klerici sú tiež poslami obnovy, pozorní voči rozvíjajúcim sa potrebám svojho stáda a poukazujú na to, ako Duch Svätý otvára nové cesty. Napokon sú mužmi modlitby, ktorí napomáhajú pravú *duchovnú* skúsenosť synodality, aby mohol byť Boží ľud vnímavejší na Ducha Svätého a mohli spoločne načúvať Božej vôli.

V tomto zmysle zohrávajú kňazi a diakoni kľúčovú rolu pri sprevádzaní celého Božieho ľudu na ceste synodality. Ich úsilie o napomáhanie a zavedenie synodálnejšieho spôsobu existencie Kristovej cirkvi do praxe má zásadný význam. Kňazi a diakoni môžu zvyšovať povedomie o synodálnej povahe Cirkvi a o význame synodality vo farnostiach, službách a hnutiach, v ktorých konajú svoju službu. Kňazi a diakoni sú tiež povolani podporovať, povzbudzovať, napomáhať a umožniť rozvinutie diecéznej fázy synodálneho procesu v miestnej cirkvi. Môžu to robiť prostredníctvom participatívnych orgánov, ktoré sú už zriadené

v celej diecéze, ako napríklad diecézna pastoračná rada, kňazská rada a farské pastoračné rady. Osobitne sa žiada zapojenie „synodálnych“ orgánov miestnych cirkví, najmä kňazskej rady a pastoračnej rady (PD 31). Na ceste synodality Cirkvi „sa môže ukázať ako zásadný prínos participatívnych orgánov partikulárnej cirkvi (...), z ktorých „sa môže začať skutočne formovať synodálna Cirkev““ (EC 7).

Zároveň môžu kňazi a diakoni nájsť nové a kreatívne spôsoby, ako podporiť opravdivú *synodálnu* skúsenosť medzi veriacimi laikmi v spojení s iniciatívami diecézneho biskupa a diecézneho referenta/referentov, ktorí boli určení pre tento synodálny proces. Treba poznamenať, že konzultácie uskutočnené v diecéznej fáze synodálneho procesu koordinuje diecézny biskup a sú určené „kňazom, diakonom a veriacim laikom ich [miestnych] cirkví, či už jednotlivcom alebo zoskupeniam, pričom sa nezabúda na cenný prínos, ktorý môžu poskytnúť zasvätení muži a ženy“ (EC 7).

Prípravný dokument nám v súvislosti s Ježišovou službou hovorí: „Vyvolenie apoštolov nie je výsadou akéhosi výlučného mocenského postavenia či separovania, ale milosťou inkluzívnej (všetkých obklopujúcej) služby požehnania a spoločensva. Vďaka daru Ducha zmŕtvychvstalého Pána majú títo strážiť Ježišovo miesto bez toho, aby ho nahrádzali: nemajú nasadzovať filtre na jeho prítomnosť, ale uľahčovať stretnutie s ním“ (PD 19). Tak aj všetci klerici, obdarení posvätnými darmi a charizmami, ktoré dostali pri vysviacke, majú rozhodujúcu úlohu pri zabezpečovaní toho, aby táto synodálna skúsenosť bola opravdivým stretnutím so vzkrieseným Kristom, založeným na modlitbe, živým slávením Eucharistie a inšpirovaným počúvaním Božieho slova.

4.4 Cestovná mapa (Vzorový postup pre diecéznu fázu)

Úlohy spojené s realizáciou fázy počúvania a dialógu v jednotlivých diecézach sa budú líšiť v závislosti od miestnych faktorov, ale všeobecný prístup zahŕňa nasledujúce kroky:

1. Vymenovanie diecézneho referenta/referentov

Každá diecéza by mala vybrať jednu alebo dve osoby, ktoré budú slúžiť ako diecézni referenti. V prílohe A sú uvedené podrobnosti o povinnostiach a vlastnostiach, ktoré sa vyžadujú od týchto referentov. V ideálnom prípade by mali byť vymenovaní dvaja spoluzodpovední ako vzor spoluzodpovednosti. Ak je v diecéze viac ako jeden referent, odporúča sa, aby bola vymenovaná aspoň jedna žena a jeden muž. Môže ísť o dobrovoľnícke alebo platené pozície, ktoré môžu vykonávať osoby už pracujúce v diecéze. Diecéznymi referentmi môžu byť kňazi, rehoľníci alebo laici. Diecézy môžu uvažovať o novej úlohe diecézneho referenta/referentov, ktorí by naďalej pokračovali v službe na ceste synodality v diecéze až do októbra 2023 i neskôr.

2. Vytvorenie diecézneho synodálneho tímu

Diecézny referent/referenti budú pravdepodobne musieť spolupracovať s hlavným tímom, ktorý môže byť zostavený buď na základe otvoreného procesu, v rámci ktorého ľudia prejavujú svoj záujem, alebo na základe vymenovania diecéznym biskupom. Členovia diecézneho synodálneho tímu budú pravdepodobne pozostávať zo zástupcov farností, hnutí, diecéznych cirkevných služieb a rehoľných spoločenskíev. Tím môže pôsobiť ako poradný a pracovný orgán diecézneho referenta/referentov. Po skončení diecéznej fázy súčasnej synody

môže diecézny synodálny tím v spolupráci s diecéznym biskupom pokračovať v podpore a realizácii cesty synodality v diecéze aj v budúcnosti.

3. Rozlišovanie cesty pre vašu diecézu

Prípravný dokument a Vademékum poskytujú informácie o súčasnej synode a ponúkajú usmernenia pre organizáciu konzultačného procesu. Tieto dokumenty sa musia v rôznych kontextoch uplatňovať rôzne, v závislosti od aktuálnej reality a výziev, vyskytujúcich sa v miestnej cirkvi a spoločnosti, ako aj s prihliadnutím na všetky súbežné alebo nedávne synodálne procesy prebiehajú v diecéze. Pomocou týchto dokumentov možno uskutočniť modlitbovú reflexiu a rozlíšiť kľúčové oblasti, na ktoré sa má diecéza zamerať.

4. Plánovanie participatívneho procesu

Každá diecéza by sa mala usilovať o čo najširšie zapojenie, ktoré by zahŕňalo rôzne platformy: stretnutia na úrovni farností, stretnutia viacerých farností, školské skupiny, miestne združenia, *online* platformy, špeciálne jazykové skupiny a vhodné prostriedky na oslovenie tých, ktorí sú od Cirkvi vzdialení. Ideálne by bolo, keby existovali príležitosti pre rôzne skupiny, aby sa navzájom mohli počúvať. Mali by sa určiť a sprístupniť zdroje potrebné na konzultačný proces, vrátane celkového rozpočtu, priestorov a *online* platforiem. Medzi diecézami sa môžu organizovať solidárne iniciatívy s cieľom poskytnúť finančnú pomoc a ľudské zdroje podľa potreby.

5. Príprava koordinátorov skupín pre synodálne konzultačné stretnutia

Diecézny synodálny tím môže pracovať prostredníctvom koordinátorov pre realizáciu synodálnych konzultačných stretnutí v celej diecéze. Napríklad synodálne konzultácie v rámci farnosti môže zastrešovať koordinátor v danej farnosti, ktorý spolupracuje s farským tímom. Všetci koordinátori budú musieť byť poučení o duchu, cieľoch a prístupe k synodálnemu procesu a mali by mať prístup k príslušným zdrojom vrátane tohto *Vademéka* a webovej stránky synody. Koordinátori potom môžu v komunikácii s diecéznym synodálnym tímom rozlišovať a plánovať najvhodnejšie postupy pre jednotlivé konkrétne skupiny.

6. Usporiadanie orientačného workshopu pre diecézny synodálny tím a miestnych koordinátorov

Keďže úroveň pochopenia a skúseností týkajúcich sa synodality sa v jednotlivých diecézach pravdepodobne líši, je možné usporiadať formačné semináre (workshopy), ktoré ľudí zorientujú v tom, čo znamená synodalita a vystroja ich základnými zručnosťami pre synodálne procesy. Medzi takéto zručnosti by malo patriť aj vedenie synodálnych konzultačných stretnutí a táto základná formácia je sama osebe cenným výsledkom súčasného synodálneho procesu. V prílohe B je uvedená schéma, ako môže prebiehať typické synodálne konzultačné stretnutie. Najdôležitejšie je prijať vhodné metódy, ktoré uľahčujú pozorné počúvanie, úprimné zdieľanie a spoločné duchovné rozlišovanie. Ďalšie zdroje sú k dispozícii na webovej stránke synody.

7. Komunikácia so všetkými

V záujme zvýšenia informovanosti a podpory spoluúčasti je možné uskutočniť širokú propagáciu synody s cieľom informovať o význame a cieľoch synody a o tom, ako sa na nej môžu ľudia zúčastniť. Niektoré príklady propagačných materiálov sú uvedené na webovej stránke.

8. Realizácia, monitorovanie a usmerňovanie procesu synodálnych konzultácií

Keď je všetko pripravené, začína sa proces synodálnych konzultácií. Jadrom tejto fázy sú synodálne konzultačné stretnutia, ktoré sa konajú v celej diecéze. Na otvorenie diecéznej fázy možno usporiadať liturgické slávenie a vzývať Ducha Svätého, aby viedol celý proces. Počas diecéznej fázy by mal diecézny referent/referenti udržiavať pravidelný kontakt so skupinovými koordinátormi synodálnych konzultačných stretnutí v diecézach, aby mohol /mohli monitorovať napredovanie, v prípade potreby poskytovať podporu a uľahčovať výmenu nápadov, osvedčených postupov a vznikajúcich spätných väzieb. Mal by sa určiť dátum pre zaslanie *spätnej väzby* z konzultácií, ktorá sa môže riadiť usmerneniami pre diecéznu syntézu, ako je opísané nižšie.

9. Diecézne predsynodálne stretnutie

Dôrazne sa odporúča, aby konzultačný proces v diecéze vyvrcholil diecéznym predsynodálnym stretnutím, ktorého súčasťou bude liturgické slávenie. Na toto stretnutie by malo byť pozvané široké zastúpenie z celej diecézy, s cieľom zhromaždiť sa k modlitbe, počúvaniu, uvažovaniu a rozlišovaniu synodálnej cesty, na ktorú Duch Boží volá celú diecézu. Príloha C ponúka niekoľko návrhov ako zorganizovať takéto stretnutie.

10. Príprava a predloženie diecéznej syntézy

Na záver by sa mala pripraviť diecézna syntéza na základe všetkých spätných väzieb, zhromaždených z celej diecézy, ako aj zo zápisnice z priebehu predsynodálneho stretnutia. V prílohe D sa nachádza navrhovaný postup. Túto syntézu je potrebné predložiť biskupskej konferencii do stanoveného termínu. Po dokončení by sa syntéza mala oznámiť verejnosti v diecéze. Diecézny referent/referenti by mal mať poverenie na obdobie celého synodálneho procesu, minimálne do zhromaždenia biskupskej synody v októbri 2023, pričom jeho/ich úloha môže pokračovať aj po tomto dátume. V následných fázach aktuálnej synody budú styčným bodom pre biskupské konferencie a kontinentálne zhromaždenia a môžu pomôcť diecéze, aby bola naďalej zapojená do synodálneho procesu. V prípade potreby môžu tiež zabezpečiť plynulý prechod k realizácii všetkých návrhov, ktoré odznali počas konzultácií v diecéze. Veď napokon, tento synodálny proces nie je koncom, ale novým začiatkom.

4.5 Základné zložky synodálnej skúsenosti

Kroky, ktoré sú uvedené vyššie, v časti 4. 4 sa majú používať ako usmernenie. Koniec koncov, diecézna fáza zahŕňa podobné „zložky“, aké sú súčasťou zhromaždenia biskupskej synody, ako napríklad tej, ktorá sa bude konať v Ríme v októbri 2023. Tieto prvky sú: liturgické slávenie na začiatku, zistenie sa veľkého zhromaždenia, strenutia v malých skupinách, chvíle ticha a modlitby, neformálne rozhovory, spoločne prežité zážitky (púte, umelecké prejavy, skúsenosti so zraniteľnými, postihnutými a staršími ľuďmi) a liturgické slávenie na záver. Tieto základné zložky synodality sa dajú ľahko prispôbiť miestnym podmienkam, aby sa podporila plodná synodálna skúsenosť vo vašej miestnej cirkvi, pričom treba mať na pamäti princípy, prístupy a úskalia uvedené v druhej časti.

5. Zdroje na organizáciu synodálneho procesu

5.1 Metodológia procesu diecéznej synody

Každá diecéza môže rozpoznať najpriaznivejšie spôsoby, ako umožniť svojmu ľudu prežiť synodu vedenú Duchom Svätým, pričom osobitnú pozornosť treba venovať tým, ktorých hlasy neboli v minulosti vypočuté. Rady a zdroje v tejto oblasti nájdete na webovej stránke synody.

Ako už bolo skôr spomenuté, jednotlivci a skupiny sú povzbudzovaní k tomu, aby sa zúčastnili na synodálnom procese prostredníctvom svojej miestnej cirkvi. Jednotlivci a skupiny však môžu posilať svoje príspevky aj priamo na Generálny sekretariát Biskupskej synody (EC 6).

V každej miestnej cirkvi by sa stretnutia mali organizovať tak, aby sa podporila plodnejšia synodálna skúsenosť v miestnom kontexte. V ideálnom prípade by sa mohlo zorganizovať niekoľko „synodálnych konzultačných stretnutí“ pre tú istú skupinu účastníkov, aby mohli ísť viac do hĺbky a viesť širší dialóg. Prípadne by sa mohli zorganizovať nové skupiny, aby mohlo počúvať a zapojiť sa viac ľudí s väčšou rozmanitosťou názorov a skúseností.

Svoju spätnú väzbu na konzultácie môžu poskytnúť aj jednotlivci, a to tak, že ju oznámia priamo diecéze. V prípade jednotlivých príspevkov do konzultácií by sa mali včas rozposlať príslušné informácie a materiály, aby sa vyjadrené názory mohli zahrnúť do diecéznej syntézy. Skúsenosti spoločenstva v rámci synodálneho procesu sa majú podporovať viac ako individuálne príspevky, pretože lepšie vyjadrujú synodálneho ducha spoločného kráčania. V tomto zmysle možno navrhnúť videozáznamy, videokonferencie, úvahy nad Písmom a modlitby pre tých, ktorí prispievajú individuálne, aby sa viac spojili so skúsenosťou synodality.

Organizovanie synodálnych konzultačných stretnutí, na ktorých sa zúčastní niekoľko farností, môže byť dobrým spôsobom, ako spojiť rozličné skupiny ľudí z rôznych sociálnych a ekonomických prostredí, etnických skupín, vekových kategórií skupín, atď. Dve alebo viaceré farnosti sa môžu spojiť a naplánovať sériu spoločných synodálnych konzultačných stretnutí. Svoje zdieľanie môžu zamerať na určitú významnú spoločnú skúsenosť, ako napríklad výzvy, ktorým čelia ako kresťania, ďalej na to, že sú cirkvou uprostred pandémie COVID-19, alebo na niečo, čo súvisí s ich kontextom. Môže sa tiež vytvoriť organizačný tím pre viaceré farnosti.

Zároveň vás povzbudzujeme, aby ste, ak je to možné, začlenili tému synodality a tento synodálny proces konzultácií do už naplánovaných miestnych alebo diecéznych stretnutí a zhromaždení. V tomto zmysle môže diecézna fáza synodálneho procesu obohatiť existujúci pastoračný program na roky 2021-2022 a inšpirovať aj niektoré nové prvky.

5.2 Neformálny rozmer synodálneho procesu

Vzájomné počúvanie je obohatené o vzájomné spoznávanie sa a spoločné zdieľanie života. Pred začatím stretnutí a vzájomným rozhovorom môže byť veľmi užitočné zdieľať nejakú spoločnú činnosť.

Príkladom spoločných aktivít môže byť spoločná púť, sociálna alebo charitatívna pomoc alebo jednoducho spoločný obed či večera. Okrem rozvíjania vzájomnej dôvery medzi účastníkmi by to mohlo napomôcť k tomu, aby sa zvýšila spoluúčasť a zapojenie ľudí, ktorých viac láka praktická činnosť než intelektuálna diskusia.

Tento prístup nasleduje príklad Ježiša, ktorý zhromažďoval svojich učeníkov, aby spoločne stolovali, spoločne kráčali alebo jednoducho strávili spolu čas. Môže byť preto dôležité poskytnúť účastníkom dostatok času a primeraný priestor na to, aby spolu zdieľali jedlo a občerstvenie, čím sa predĺži zážitok vzájomného počúvania v menej formálnej a spontánnejšej výmene názorov počas prestávok. To môže otvoriť dvere plodnejšej spoluúčasti ľudí, ktorí sa na formálnych stretnutiach cítia menej pohodlne, ako aj poskytnúť príležitosť na slobodnejšie vyjadrenie sa k niektorým témam.

Účasť na športových, kultúrnych, spoločenských a charitatívnych aktivitách môže prispieť k budovaniu spoločenstva medzi účastníkmi a obnovovať Cirkev prostredníctvom nových skúseností bratstva.

5.3 Hlavná otázka pre konzultácie

Táto synoda kladie túto základnú otázku: Synodálna cirkev pri ohlasovaní evanjelia „kráča spoločne“. Ako sa toto „spoločné kráčanie“ uskutočňuje dnes vo vašej miestnej cirkvi? Aké kroky nás Duch vyzýva urobiť, aby sme rástli v našom „spoločnom kráčaní“?

Pri hľadaní odpovede na túto otázku sme vyzvaní k tomuto:

- Pripomenúť si naše skúsenosti: Aké skúsenosti našej miestnej cirkvi nám prichádzajú na myseľ pri tejto otázke?

- Hlbšie preskúmať tieto skúsenosti: Akú radosť vo vás vyvolali? Na aké ťažkosti a prekážky ste narazili? Aké zranenia odhalili? Aké poznatky z nich vyplynuli?

- Pozbierať plody, o ktoré sa treba podeliť: Kde v týchto skúsenostiach zaznieva hlas Ducha Svätého? Čo od nás Duch žiada? Aké názory treba potvrdiť, aké sú vyhliadky na zmenu, aké kroky treba urobiť? V čom zaznamenávame zhodu (konsenzus)? Aké cesty sa otvárajú pre našu miestnu Cirkev?

Aby sme ľuďom pomohli lepšie preskúmať túto základnú otázku, v nasledujúcich tematických okruhoch poukážeme na niektoré významné aspekty „prežívanej synodality“ (PD 30). Pri odpovediach na tieto otázky je užitočné si uvedomiť, že „spoločné kráčanie“ sa uskutočňuje dvoma hlboko prepojenými spôsobmi. Po prvé, kráčame spolu, jeden s druhým ako Boží ľud. Po druhé, kráčame spolu ako Boží ľud s celou ľudskou rodinou. Tieto dve perspektívy sa navzájom obohacujú a pomáhajú pri našom spoločnom rozlišovaní smerom k hlbšiemu spoločenstvu a plodnejšej misii.

Otázky, ktoré sprevádzajú každú z nasledujúcich desiatich tém, môžete použiť ako východisko alebo užitočné usmernenie. Vaše rozhovory a dialóg sa však nemusia obmedzovať len na nižšie uvedené otázky:

1. SPOLOČNÍCI NA CESTE

V Cirkvi a v spoločnosti ideme bok po boku po rovnakej ceste. Kto sú v našej miestnej cirkvi tí, ktorí „kráčajú spoločne“? Kto sú tí, ktorí sa zdajú byť čo najviac od seba vzdialení? Ako máme rásť ako spoločníci? Ktoré skupiny alebo jednotlivci zostávajú na okraji?

2. POČÚVANIE

Počúvanie je prvým krokom, no vyžaduje si otvorenú myseľ a srdce bez predsudkov. Ako k nám Boh hovorí prostredníctvom hlasov, ktoré niekedy ignorujeme? Ako sú vypočutí laici, najmä ženy a mladí ľudia? Čo uľahčuje alebo bráni nášmu počúvaniu? Ako pozorne počúvame tých, ktorí sú na periférii? Ako je začlenený prínos zasvätených mužov a žien? Aké sú niektoré obmedzenia našej schopnosti počúvať, najmä tých, ktorí majú iné názory ako my? Aký priestor dávame hlasu menších, najmä tých, ktoré zažívajú chudobu, marginalizáciu alebo sociálne vylúčenie?

3. VYJADRENIE NÁZORU

Každý je pozvaný hovoriť s odvahou a *parrésiou*, to znamená v slobode, pravde a láske. Čo nám umožňuje alebo bráni hovoriť odvážne, úprimne a zodpovedne v našej miestnej cirkvi a v spoločnosti? Kedy a ako dokážeme povedať, čo je pre nás dôležité? Aký je náš vzťah s miestnymi médiami (nielen katolíckymi)? Kto hovorí v mene kresťanského spoločenstva a ako sa vyberá?

4. SLÁVENIE

„Spoločné kráčanie“ je možné len vtedy, ak je založené na spoločnom počúvaní Božieho slova a slávení Eucharistie. Ako modlitba a liturgické slávenie inšpirujú a usmerňujú náš spoločný život a poslanie v našom spoločenstve? Ako inšpirujú k najdôležitejším rozhodnutiam? Ako podporujeme aktívnu účasť všetkých veriacich na liturgii? Aký priestor sa dáva účasti na službe lektora a akolytu?

5. ZDIEĽANIE ZODPOVEDNOSTI ZA NAŠU SPOLOČNÚ MISIU

Synodalita slúži misii Cirkvi, na ktorej sú povolani podieľať sa všetci jej členovia. Keďže sme všetci misionárskymi učeníkmi, ako je každý pokrstený človek povolaný podieľať sa na misii Cirkvi? Čo bráni pokrsteným, aby sa aktívne podieľali na misii? Ktoré oblasti misie zanedbávame? Ako podporuje spoločenstvo svojich členov, ktorí rôznymi spôsobmi slúžia spoločnosti (sociálna a politická angažovanosť, vedecký výskum, vzdelávanie a výchova, napomáhanie sociálnej spravodlivosti, ochrana ľudských práv, starostlivosť o životné prostredie atď.)? Ako Cirkev pomáha týmto členom, aby svoju službu spoločnosti prežívali misijným spôsobom? Ako sa robí rozlišovanie o misijných rozhodnutiach a kto ich robí?

6. DIALÓG V CIRKVI A SPOLOČNOSTI

Dialóg si vyžaduje vytrvalosť a trpezlivosť, ale umožňuje aj vzájomné porozumenie. Do akej miery sa rôzne národy, ktoré sú súčasťou nášho spoločenstva, stretávajú pri vzájomnom dialógu? Aké sú miesta a prostriedky dialógu v našej miestnej cirkvi? Ako podporujeme spoluprácu so susednými diecézami, rehoľnými spoločenstvami v danej oblasti, laickými združeniami a hnutiami atď.? Ako sa vyrovnávame s rozdielnymi pohľadmi, konfliktmi a ťažkosťami? Akým konkrétnym problémom v Cirkvi a spoločnosti by sme mali venovať väčšiu pozornosť? Aké skúsenosti s dialógom a spoluprácou máme s veriacimi iných náboženstiev a s tými, ktorí nemajú náboženskú príslušnosť? Ako Cirkev vedie dialóg s inými oblasťami spoločnosti a ako sa od nich učí: zo sféry politiky, ekonomiky, kultúry, občianskej spoločnosti a od ľudí žijúcich v chudobe?

7. EKUMENIZMUS

Dialóg medzi kresťanmi rôznych konfesíí, ktorých spája jeden krst, má na synodálnej ceste osobitné miesto. Aké vzťahy má naše cirkevné spoločenstvo s príslušníkmi iných kresťanských tradícií a denominácií? Čo máme spoločné a ako kráčame spoločne? Aké ovocie sme získali zo spoločného kráčania? Aké sú ťažkosti? Ako môžeme urobiť ďalší krok, aby sme pokročili na našej spoločnej ceste?

8. AUTORITA A SPOLUÚČASŤ

Synodálna cirkev je cirkev participatívna a spoluzodpovedná. Ako môže naše cirkevné spoločenstvo stanoviť ciele, ktoré treba dosiahnuť, spôsob ich dosiahnutia a kroky, ktoré treba podniknúť? Ako sa v našej miestnej cirkvi vykonáva autorita alebo správa? Ako sa v praxi uplatňuje tímová práca a spoluzodpovednosť? Ako sa vykonáva hodnotenie a kto ho vykonáva? Ako sú podporované laické služby a zodpovednosť laikov? Máme plodné skúsenosti so synodalitou na miestnej úrovni? Ako fungujú synodálne orgány na úrovni miestnej cirkvi (pastoračné rady vo farnostiach a diecézach, kňazská rada, atď.)? Ako môžeme posilniť synodálnejší prístup v našej spoluúčasti a vodcovstve?

9. ROZLIŠOVANIE A ROZHODOVANIE

V synodálnom štýle prijímame rozhodnutia prostredníctvom rozlišovania toho, čo Duch Svätý hovorí prostredníctvom celého nášho spoločenstva. Aké metódy a postupy používame pri rozhodovaní? Ako ich možno zlepšiť? Ako podporujeme spoluúčasť na rozhodovaní v rámci hierarchických štruktúr? Pomáhajú nám naše metódy rozhodovania počúvať celý Boží ľud? Aký je vzťah medzi konzultáciou a rozhodovaním a ako ich uplatňujeme v praxi? Aké nástroje a postupy používame na podporu transparentnosti a zodpovednosti? Ako môžeme rásť v spoločnom duchovnom rozlišovaní?

10. FORMOVANIE V SYNODALITE

Synodalita zahŕňa vnímavosť voči zmenám, formáciu a neustále učenie sa. Ako naše cirkevné spoločenstvo formuje ľudí, aby boli schopnejší „spoločne kráčať“, počúvať jeden druhého, zúčastňovať sa na misii a zapájať sa do dialógu? Aká formácia sa ponúka na podporu rozlišovania a uplatňovania autority synodálnym spôsobom?

Na webovej stránke synody nájdete námety, ako tieto otázky klásť rôznym skupinám ľudí jednoduchým a pútavým spôsobom. Každá diecéza, farnosť alebo cirkevná skupina by sa nemala snažiť obsiahnuť všetky otázky, ale mala by rozlišovať a zamerať sa na tie aspekty synodality, ktoré sú v jej kontexte najdôležitejšie. Účastníkov povzbudzujeme, aby sa úprimne a otvorene podelili o svoje skúsenosti z reálneho života a aby spoločne uvažovali o tom, čo im Duch Svätý môže zjaviť prostredníctvom toho, o čo sa navzájom podelia.

POĎAKOVANIE

Úprimné slová vďaky patria všetkým, ktorí organizujú, koordinujú a zúčastňujú sa na tomto synodálnom procese. Vedení Duchom Svätým tvoríme živé kamene, z ktorých Boh buduje Cirkev, ktorú si želá pre tretie tisícročie (*1 Pt 2, 5*). Nech sa za nás prihovára preblahoslavená Panna Mária, Kráľovná apoštolov a Matka Cirkvi, keď spoločne kráčame po ceste, ktorú nám Boh predkladá. Tak ako v hornej sieni na Turíce, nech nás jej materinská starostlivosť a príhovor sprevádzajú pri budovaní nášho vzájomného spoločenstva, aby sme uskutočňovali našu misiu vo svete. Spolu s ňou hovoríme ako Boží ľud: „*Nech sa mi stane podľa tvojho slova*“ (*Lk 1, 38*).